Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikuselet.hu* *79. évfolyam, 27. szám* ■ *2014. július 6.* ■ *Szentháromság ünnepe után 3. vasárnap* Ára: 275 Ft

„Ünnepek és hétköznapok, vasárnapi és hétköznapi keresztyénség, emelkedett hangulat és szürke megszokás – mind nagyon érdekes ellentétpárok.”
Az érem két oldala ▶▶ *3. oldal*

„Az EKE mint az evangélikus egyházon belüli megújulási mozgalom a konferencia elnevezésével is azt jelezte: a hívás nemcsak a keresőknek szól, hanem azoknak is, akik elszunnyadtak a hitükben.”
Tábor a hegyen ▶▶ *5. oldal*

„Élénk és küzdelmektől sem mentes erdélyi evangélikus egyházi tevékenysége mellett nem kevésbé fontos Fritz Lászlónak az a munkája, amelyet a magyar kisebbség érdekében fejtett ki mint kutató, illetve író.”
Egy sokrétű evangélikus személyiség ▶▶ *8–9. oldal*

„Uram, Atyánk vagy te mégis!” ▶▶ *2. oldal*
Magyar és kun templomok egymás fölött ▶▶ *6. oldal*
Noé, a szuperhős ▶▶ *7. oldal*
Beszélgetés – nem csak – a jövő irodájáról ▶▶ *10. oldal*
Jó pásztor a Skanzenban ▶▶ *13. oldal*
Csodabogár kihajózott Kelenföldön ▶▶ *13. oldal*

Szécsényi születésnapok

Ünnepi istentisztelet keretében emlékezett megalakulásának 145. és temploma felszentelésének 115. évfordulójára június 29-én a Szécsényi Evangélikus Egyházközség. A templomban délután négy órára elfoglalták helyüket a meghívott vendégek és a gyülekezet tagjai, majd kezdetét vette az istentisztelet. Az oltár előtti szolgálatot *Bartha István* lelkész végezte, míg a szószékről *Szabó András,* a Nógrádi Evangélikus Egyházmegye esperese hirdette az igét.

Az igehirdetés után az istentisztelet ünnepi közgyűléssé alakult. *Tornyos László* gondnok üdvözölte a megjelenteket, majd a megemlékezés első részében *Kovács Anna Túrmezei Erzsébet Ünnep van, vasárnap* című versét mondta el.

Csatlós Noémi könyvtárvezető, a gyülekezet tagja *D. Szebik Imre* nyugalmazott püspök és *dr. Fabiny Tamás* püspök jókívánságait tolmácsolta, és felidézte a szécsényi evangélikus gyülekezet megalakulásának és önállóvá válásának körülményeit, illetve a templom építésének folyamatát. 1869. január 20-án a gyülekezet anyaegyházzá lépett elő. A templomot 1899. július 2-án szentelte fel *dr. Baltik Frigyes* dunáninneni püspök. A könyvtárvezető gondolatait a közeli múlt és a jelen eseményeinek, valamint a gyülekezet céljainak ismertetésével zárta.

A történeti áttekintés után *Koncz István* egyházmegyei felügyelő köszöntötte a jelenlévőket, majd *Csetneki Hanna* és Bartha István zenélt. A közgyűlés zárásaként Csatlós Noémi jelképes ajándékkal kedveskedett a résztvevőknek.

Az ünnepi istentisztelet kántora *dr. Feketéné Benkó Kata* volt, aki az 1899-es istentiszteleten is elhangzott énekeket szólaltatta meg az orgonán.

A kettős jubileumi ünnepséget szeretetvendégség zárta a szécsényi gyülekezet imaházában.

■ Csatlós Noémi
Evangélikus.hu

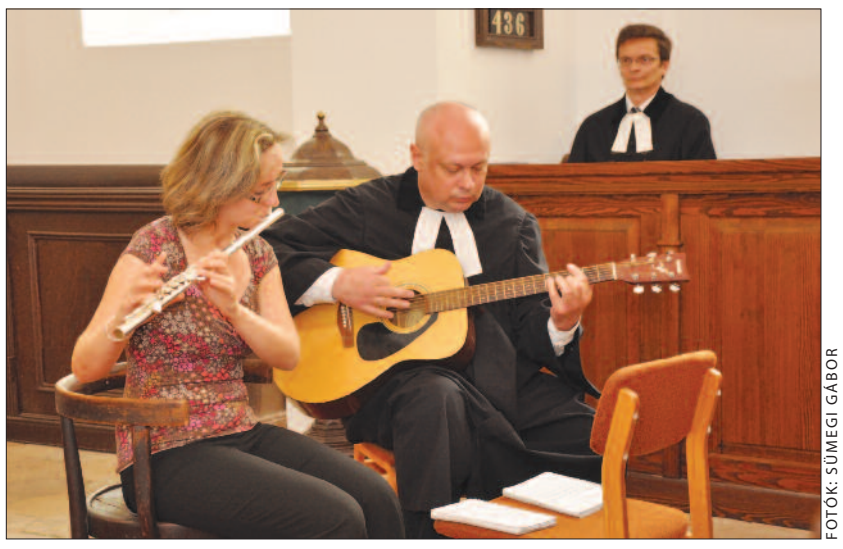

FOTÓK: SÜMEGI GÁBOR

T. PINTÉR KÁROLY FELVÉTELE

Csetneki Hanna, Bartha István, a háttérben Szabó András esperes

A focivébé meg a hitem

■ Füller Tímea

Jártomban-keltemben kivetítők és fociról társalgó emberek emlékeztetnek rá, hogy ismét itt van a labdarúgó-világbajnokság, vagyis hogy a focivébé, a nagy meccsek és még nagyobb meglepetések ideje. Én magam nem vagyok rajongó és drukker, de néha úgy tűnik, ezzel a hozzáállásommal teljesen egyedül maradtam a földön. Az emberek követik, figyelik, megbeszélik a mérkőzéseket.

És ami a legmegdöbbentőbb: mindenki ért hozzá. Mindenki! Mindenki tudja – illetve tudta volna –, mit kellett volna tenni ebben és abban a helyzetben. Mindenki látta, hogy ez meg az szabálytalan volt. Mindenki sejtette, hogy nem annak kellett volna rúgnia a tizenegyest, hanem a másiknak, és akkor győztek volna.

Mindez persze nem baj. Hiszen éppen azért van vébé, hogy mi, akik nem rúghatunk olyan jelentős labdába, mint azok a sportolók ott, Brazíliában, kicsit mégis magunkénak érezhessük az ő küzdelmüket, győzelmüket. Inkább azért jajdulok fel a sok véleménytől, mert kísértetiesen emlékeztetnek valami másra. Arra a sok véleményre, amelyet újra meg újra kéretlenül is megkapok-megkapunk hívőként.

„Neked segítened *kell,* mert hívő vagy” – mondja a megbízhatatlan kölcsönkérő. „Csak *ennyit* ad? De hiszen maga keresztény! Láttam a halat a kocsiján!” – duzzog a kéregető hajléktalan. „Te *így* beszélsz a gyerekeiddel? A hited megengedi ezt?” – szólít meg a boltos. „Ha *így* viselkedik, az Isten sem fog magán könyörülni” – toldja meg egy szatyros néni.

És valóban nem vagyok tökéletes. Igyekszem segíteni, ahol tudok, de nem megy mindig. Sőt nem is hiszem, hogy mindig mindenkinek az életét nekem kellene megoldanom. Próbálok türelmes lenni, ám nem hiszek a végtelen tolerancia győzelmében, ezért szabok határokat a gyerekeimnek. És felháborít, amikor Istennel mit sem törődő emberek olyan jól tudják, hogy nekem mit kellene tennem hívőként.

Zavarba ejt, ha kritizálnak, főleg, ha még a hitem is szerepel az érvek között. Mégis, be kell látnom, hogy ha ennyifelé próbálnék megfelelni, olyan lenne a lelkem, mint a hangolás nélkül játszó zenekar. Márpedig arra nem szeretnék hasonlítani. Inkább próbálok hát az Isten abszolút Á-jára hangolni újra meg újra. Keresni az ő arcát, az ő közelségét, az ő békéjét…

Aztán eszembe jut a vébé – megint. Szegény focisták is kapnak hideget-meleget. De hogy mikor mi számít szabályosnak és szabálytalannak, azt nem a sok okos, hanem a játékvezető dönti el. Egy játékvezető van, akinek a tekintélyét mindenki elismeri, elfogadja.

Nekem is, nekünk is ez a megoldás. Úgyhogy rábólintok a *Kolossé-levél* 3. részének 15. versére („A Krisztus békessége legyen a versenybíró szívetekben” – *Csia Lajos* Újszövetség-fordítása), és rámosolygok az izzadó focisták képére a tévében. Hajrá, fiúk!

Új kórusművek a reformáció jegyében

Örömmel adjuk közre a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága által kiírt kórusműpályázat eredményét.

A pályázatra összesen harminchárom pályamű érkezett. A szakmai zsűri (elnöke: *Draskóczy László,* tagjai: *Kamp Salamon, Kecskés Balázs* és *Bence Gábor*) döntése alapján első díjat érdemelt *Besze Tamás Dávid zsoltára, Psalmus 23* című műve vegyes karra és kamaraegyüttesre.

Második díjat nyert *Várkonyi András Péter Paradicsom mezejibe* című, női kari alkotása.

A harmadik díjra két orgonakíséretes korálfeldolgozást talált méltónak a zsűri: *Kovács Szilárd Nagy hálát adjunk az Atyaistennek* című kórusát és *Kovács Levente Krisztus feltámadt* című művét.

A díjnyertes alkotások 2014 novemberében, ünnepélyes hangversenyen kerülhetnek bemutatásra, valamint további tíz – a zsűri által kiadásra javasolt – művel együtt kottafüzetben is megjelennek. Mivel a pályázat elsősorban „átlagos” gyülekezeti kórus által megszólaltatható, az evangélikus istentiszteleti liturgiába beilleszthető művek megszületését tűzte ki célul, a bemutatón a felkért budapesti és környékbeli evangélikus énekkarok szolgálhatnak majd.

A zsűri örömmel nyugtázta, hogy a pályázati kiírás eredményeként *tizennégy* olyan új kórusmű született, amelyek gazdagíthatják templomi énekkaraink repertoárját.

A zeneszerzők *témaválasztása* igen sokrétű volt: találunk köztük a zsoltárszövegtől kezdve az archaikus imán keresztül a korálszövegeken át a bibliai jelenetig és az önálló költeményig különféle szövegeket. A zsűri döntését mégis elsősorban a *zenei minőség* befolyásolta. Reméljük, hogy a díjnyertes művek inspirálhatják énekkarainkat az új zenei hangzások megvalósítására.

A jeligés pályázat hálaadásra okot adó *meglepetése* volt az is, amikor a megjelentetésre ajánlott pályaművek szerzői között olyan zeneszerzők nevei is megjelentek, akik eddig nemigen voltak ismertek evangélikus zenészeink között. Jó reménységgel bízhatunk abban, hogy e zeneszerzők a későbbiekben is szolgálnak majd művészetükkel az evangélikus egyházzenében.

■ A kórusműpályázat zsűrije

Déli kerületi lelkészcsalád-rekreáció

Tartalmas napokat tölthettek együtt a Déli Egyházkerület lelkészcsaládjai június 24–26. között a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban. A hagyományos, nyár eleji együttlét programján – többek között – felnőtteknek szóló valóságszimulációs játék is szerepelt, amellyel egy nemzetközi közösség mindennapjaiba csöppenhettek bele a résztvevők. *Jó András,* az InterServe nemzetközi missziós szervezet eurázsiai igazgatóhelyettese Kirgizisztánról tartott vetített képes előadást. Szerdán Pécs volt az úti cél, ahol *Némethné Tóth Szilvia* kórházi lelkigondozó a spanyolországi El Camino zarándokúton átélt élményeit osztotta meg *(felvételünkön)* a mintegy ötvenfős déli kiránduló csapattal.

Forrás: del.lutheran.hu

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk, ki ezen a vasárnapon is meglátogatod népedet! Eléd visszük *Luther Márton* hitvalló régi imáját, utolsó sóhaját: „Bizony, koldusok vagyunk!” Add, hogy meglássuk: ma is rászorulunk erre a felismerésre! Lelkes ifjú és vénülő bölcs, erős és öntudatos, megelégedett és magát biztos úton látó mind csak az alázat szavával kiálthat feléd. Mert csak a bűntudat fejhajtásával lehetünk helyünkön előtted.

Urunk! Köszönjük, hogy Atyánk vagy te mégis, és felemelhetjük arcunkat, oltárodra felnézve.

Sokan nemcsak a nyári forgatagban, de a kísértések örvényében is eltévedve keresik helyüket előtted. Add, hogy ne múló alamizsnát találjanak, hanem örök adományát leljék meg igéd igazságának! Mi vagyunk az agyag – formálj hát, és add Szentlelked erejét, hogy hagyjuk magunkat míves edénnyé alakítani.

Mások a bűnök legmélyebb vermeiből keresik az utat feléd, és a bűntudat rabsága tartja a leghátsó sorokban őket. Mindnyájan megéljük naponként ezeket a keserveket. Add, hogy lelkünkben újonnan születetten sütkérezhessünk szerezteted melegében!

Bűnösöket hívsz, szólíts hát minket! A Krisztusban való megszabadítottság örömével engedj ki mindannyiunkat nap mint nap az élet nagy pályájára. Segíts minket, hogy ne csak a „lelátókról drukkoljunk”, hanem mi magunk is megfeszítsük erőnket a célra tekintve! Hisz mindannyiunk neve szerepelhet nem csupán a bűnösök csapatában, de az örök élet koronájával megkoronázandók „válogatottjában” is. Gyermeki bizalommal és imával fordulunk hát feléd.

Segíts nekünk, hogy a gyermekek szavával tanuljunk és tudjunk mindannyian imádkozni. Az ő személyes imádságaikat fogadd úgy, mint a gyülekezet fohászait! Add Szentlelkedet, hogy lelkünk legmélyén átélhessük – az ifjak szavain keresztül – saját megszólított gyermeklétünk örömét és boldog hálaadását.

Egy kisfiú így tesz bizonyságot ról: „Istenünk! Te vagy az igazság. Téged szeretünk és tisztelünk. Te teremtettél minket; ha te nem teremtettél volna, akkor nem lennénk!”

Egy leányka – hálaadó szavai után – ezt kéri: „Kérlek, add, hogy amikor minderre rágondolok: könnyű lélekkel formálódjanak az imádság szavai bennem!”

Egy kis testvérünk így imádkozik köztünk és velünk: „Uram! Kérlek, add, hogy a rossz eltörpüljön, és a jó növekedjék bennem! Adj erőt a hétköznapokhoz s Lelket, hogy segíthessek másokon!”

E három gyermek imádságát hordozza kegyelmed és szerezteted gazdagsága, amikor mi mindnyájan ámént mondunk rá…, és szent Fiad nevében együtt így imádkozunk…

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP – ÉZS 64,3–8

„Uram, Atyánk vagy te mégis!”

A VASÁRNAP IGÉJE

Haragvó Isten? Bűnös egyház? Bűnös hívők? Bűn? Ki akar ma hallani erről?! Ki mer ma beszélni erről? Vagy nincs igaza az általam már ebben a rovatban is idézett *H. Richard Niebuhrnak,* amikor így summázza az egyház mai igehirdetését: „Egy harag nélküli Isten a bűntelen embereket ítélet nélkül vitte be országába egy kereszt nélküli Krisztus szolgálata által.” (*The Kingdom of God in America,* 193. o.)

Korunk igehirdetői félnek, hogy kiürülnek a templomok, ha Isten haragjáról, az egyháznak – mint Isten újszövetségi népének – bűnös voltáról beszélnek. Félnek, hogy ma depresszióssnak minősül az olyan prédikátor, aki nemcsak nagypénteken ejt szót Krisztus kínszenvedéséről és haláláról, hanem a mindennapi keresztény élet követelményeként tolmácsolja Krisztusnak az evangéliumokban ismételten elhangzó szavait: *„Ha valaki énutánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel naponként a keresztjét, és kövessen engem!”* (Lk 9,23; illetve Mt 10,38; Mt 16,24; Mk 8,34) Vagy követendő példaként állítja a gyülekezet elé Pál apostol tanúságtételét: *„Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem…”* (Gal 2,20), illetve: *„Én azonban nem kívánok mással dicsekedni, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjével, aki által keresztre feszíttetett számomra a világ, és én is a világ számára.”* (Gal 6,14)

A kereszt, a szenvedés, a bűn és a kereszthordozás nemcsak a prédikációknak lett tabutémája, de az újabban elterjedt énekválasztási szokásaink is mindezek tabu voltát igazolják. Hiszen a Krisztus kínszenvedéséről szóló és a hívők bűnbánatát kifejező gyönyörű böjti énekeinket gyülekezeteink már csak a nagyhéten énekelik.

Mindezt tovább súlyosbítja a bűn relativizálásának divatja, amely az Isten törvényének, a *Tízparancsolatnak* korhoz kötöttségét hangsúlyozó, „modern” teológiai szemléletből adódik. És akkor még nem is említettem a *Hegyi beszéd* úgymond korszerűtlenségének hangoztatását. Mintha a *Hegyi beszéd* Jézus szájából való elhangzásakor még korszerű lett volna! Mintha a Római Birodalom tartományává degradált Júdeában vagy Galileában könnyebben teljesíthető lett volna az ellenség szeretete! Mintha akkor nem nézték volna bolondnak, aki kétszáz lépést tesz, ha csak százra akarják kényszeríteni, vagy azt is odaadja kirablóinak, amit nem is akartak elvenni tőle. Aki a gyűlölet világában sem tud mást, mint szeretni. Aki az erőszak világában sem hajlandó ütni, hanem csak szelíd simogatás telik tőle.

Az ilyen embert akkor sem tartották erre a világra valónak. Ezt Jézus is pontosan tudta, mégis elmondta a *Hegyi beszédet.* Utána pedig megvalósította. Igaz, az életébe került, mert sem a vallási vezetők, sem a világi hatalom letéteményesei nem ítélték „erre a világra valónak”. Mégis vállalta. Az egyháznak, a hívők nyájának éppen ezért égbekiáltó bűne, hogy a történelem folyamán csak ritkán volt hajlandó példáját követni, többnyire inkább kibúvókat keresett, és keres ma is.

Isten egykor a próféta által vetette szemére ószövetségi népének: *„Az ökör ismeri gazdáját, a szamár is urának jászlát, de Izráel nem ismer, népem nem ért meg engem.”* (Ézs 1,3) A történelem tanúsága szerint ez a vád az újszövetségi néppel szemben is megállja helyét. Pedig a tapasztalat is mutatja, hogy végül mindig elveszítjük azt, amit Isten akaratának és igéjének ellenszegülve akartunk megszerezni vagy megtartani. Viszont mindig utolér bennünket az a szerencsétlenség, amelyet Isten akarata elől kitérve, az ige megcselekvése alól kibúvót keresve akartunk elkerülni. Mert Jézus szava mindig igaznak bizonyul: *„…aki meg akarja menteni az életét, az elveszti azt, aki pedig elveszti az életét énértem és az evangéliumért, megmenti azt.”* (Mk 8,35; illetve Mt 16,25; Mt 9,24)

A keresztről szóló beszéd előbb csak elhalkult egyházunkban, majd szinte teljesen elnémult: a templomok mégis kiürülnek, a hívők száma mégis fogy. A bűnről szemérmesen nem beszélünk, miközben körülöttünk a bűn ural el mindent, és nem áll meg a templom kapuja előtt, az egyház és a hívők életét sem kíméli. Miközben sokat beszélünk Isten szeretetéről, körülöttünk is és bennünk is kihűlőben van a szeretet. Ennek ellenére csak a kegyelemről beszélünk, mert a gyülekezet ezt hallgatja szívesen. Pedig félő, hogy Isten haragja nemsokára a török hódoltság óta nem tapasztalt erővel fog lesújtani a magát kereszténynek vagy keresztény gyökerűnek valló nyugati civlizációra, benne a mi népünkre is.

A babiloni fogság előtt az ószövetségi nép sem ismerte el, hogy bűnös, és nem hitte el a prófétai szót, hogy rövidesen Isten haragja fog rá lesújtani. Csak a fogság hetven keserves esztendeje alatt tört fel szívükből a kiáltás Istenhez: *„De te megharagudtál, mert vétkeztünk. Régóta így vagyunk, bárcsak megszabadulnánk! Mindnyájan olyanok lettünk, mint a tisztátalanok, minden igazságunk olyan, mint a szennyes ruha. Elhervadunk mindnyájan, mint a falevél, bűneink elsodornak bennünket, mint a szél. Nincs, aki nevedet segítségül hívná, aki buzgón ragaszkodnék hozzád. Elrejtetted orcádat előlünk, bűneink hatalmába adtál bennünket.”* A bűn vásárcsarnokává tett templom lerombolása, Dávid szent városának felégetése, az idegenbe hurcoltatás keserve kellett ahhoz, hogy miután megalázták magukat Isten előtt, megérlelődjék szívükben a hit bizonyossága is: *„Uram, atyánk vagy te mégis!”*

Ez a *„mégis”* számunkra evangélium, de csak akkor, ha előtte beláttuk: *„Mindnyájan olyanok lettünk, mint a tisztátalanok, minden igazságunk olyan, mint a szennyes ruha. Elhervadunk mindnyájan, mint a falevél, bűneink elsodornak bennünket, mint a szél…”* Akkor, de csak akkor reménységgel fordíthatjuk kérőimádsággá Ézsaiás gyónóimájának többi részét: Ne haragudj ránk, amiért vétkeztünk! Régóta bűnben élünk: szabadíts meg minket! Téged hívunk segítségül: add, hogy buzgón ragaszkodjunk hozzád! Ne rejtsd el előlünk orcádat! Ne adj minket bűneink hatalmába! Hiszen Atyánk vagy mégis, a Jézus Krisztus által. Ámen.

■ Véghelyi Antal

Kísérőszöveg nélkül

▶ Az imádságról szóló sorozat – egyben a rovat – szerkesztője, e sorok írója sokáig bizonytalankodott, hogy megteheti-e: pusztán csak imádságokat közöl minden kommentár vagy hozzájuk fűzött gondolatok nélkül. Mióta *Evangélikus énekeskönyvünk* imádságos fejezeteit vesszük sorra, egyre érik bennem ez az elhatározás. Nem kell ismertetni, hiszen ezek a szakaszok – a felépítésük, a sorrendjük, a változatosságuk – magukért beszélnek. S mivel most olyan fejezetek következnek, amelyek nem is férnének bele egy-egy bemutató cikkbe, veszem a bátorságot, és idemásolok néhány könyörgést és hálaadást, remélve: ezek kedvet adnak a „továbbimádkozásra”. Lehet, hogy szubjektív a válogatás, de minden egyes imádság sok-sok áldást hozott már a közeli és távoli egyháztörténetben.

Húsvét
Mindenható Isten! Te törölted el a bűnt és a halált Fiad halálával, és te hoztad vissza az ártatlanságot és az örök életet az ő feltámadása által, hogy az ördög hatalmától megváltva a te országodban éljünk. Add meg nekünk, hogy ezt tejes szívünkből higgyük, és ebben a hitben állhatatosan mindenkor dicsérjünk téged, és hálát adjunk neked, Jézus Krisztus Urunk, a te Fiad által, aki veled és a Szentlélekkel valóságos Istenként él és uralkodik örökkön-örökké. *(Luther Márton – EÉ 711. o.)*

Az öröm hírnökeiért
Engedd, Uram, hogy lelkipásztoraid élete megéreztesse velünk,
– hogy téged választani megtiszteltetés,
– hogy neked szolgálni gyönyörűség,
– hogy érted élni boldogság,
– hogy veled még szenvedni is jó.
Add, hogy az öröm vonzó hírnökei legyenek a világban, és a benned gyökerező lélek derűjét sugározzák ránk. *(EÉ 733. o.)*

Egyesíts!
Urunk, Jézus Krisztus, járj közben népedért. Te váltottál meg bennünket! Tarts meg minket az igaz keresztyén hitben! Meghitt szavaddal, a Szentírásban adott isteni igéddel hívd ismét egybe nevednek egymástól messzire távolodott megvallóit. *(Albrecht Dürer – EÉ 735. o.)*

Kezdd rajtam!
Uram, ébreszd egyházadat, és kezdd rajtam.
Uram, építsd gyülekezetedet, és kezdd velem.
Uram, békességed örömhírét juttasd el mindenütt a földön, és kezdd nálam.
Uram, gyújtsd meg szereteted tüzét minden szívben, és kezdd bennem. *(Ázsiai keresztények imádsága nyomán – EÉ 737. o.)*

Szeretetvendégségen
Édesatyánk, aki a pusztában is asztalt terítettél népednek, tedd most asztalunkat asztaloddá. Légy vendégünk. Tarts távol tőlünk mindent, ami örömünket és együttlétünket megzavarná. Add, hogy minden, amiben most részünk lehet, vigyen közelebb hozzád és egymáshoz is. *(EÉ 739. o.)*

Szolgálni kegyelem
Uram, fel nem foghatom, hogy csakugyan használni akarsz szolgálatodban. Kevéssé vagyok alkalmas reá. Bocsásd meg, hogy sokszor magamat keresem, nem téged. Bocsásd meg, hogy gyakran útjában állok azoknak, akik hozzád igyekeznek, ahelyett hogy segítenék nekik. Megígérted, hogy szolgáidat megajándékozod bölcsességgel és erővel. Bizakodom ígéretedben és megbocsátó irgalmasságodban. *(EÉ 740. o.)*

Fiatalokért
Hadd imádkozzunk a fiatalokért, akik most néznek szembe a jövővel, hogy nyitottak legyenek és befogadóképesek minden jóra, hogy merjenek élni a nyugtalan világban, hogy legyen erejük elviselni a csalódásokat, hogy megtanulják elfogadni önmagukat, hogy el ne veszítsék bátorságukat, hogy ne tegyenek kárt mások életében, hogy mindig készek legyenek arra, hogy a világot emberibbé és lakhatóbbá tegyék. *(Huub Oosterhuis – EÉ 743. o.)*

Derűs lélekért
Uram, unalomtól mentes, zsörtölődést, sóhajtozást, panaszt nem ismerő szívet adj nekem. Ne engedd, hogy túl sok gondot fordítsak pöffeszkedő énemre. Ajándékozz meg derűs lélekkel. Kegyelmedből hadd értsem mindig a tréfát. Add, hogy az élet kis boldogságfoszlányait is felfoghassam, sőt másoknak is juttassak belőlük. *(Thomas Morus – EÉ 750. o.)*

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Te, nem én
Szenteltessék meg a te neved – ne az enyém!
Jöjjön el a te országod – ne az enyém!
Legyen meg a te akaratod – ne az enyém!
Adj nekünk békességet veled, békét az emberekkel, békességet önmagunkkal, és szabadíts meg minden félelemtől! *(Dag Hammarskjöld – EÉ 753. o.)*

Hálaadás
Úristen, mennyei Atyánk! Tőled kapunk szüntelenül mindenféle jót bőséggel, és te őrizel meg minket kegyelmesen naponként minden gonosztól. Kérünk téged, add nekünk Szentlelkedet, hogy mindezt teljes szívünkkel, igaz hitben felismerjük, és kegyes jóságodért s irgalmadért hálát adjunk most és örökké. Jézus Krisztusért, a te Fiadért, a mi Urunkért. *(Luther Márton – EÉ 757. o.)*

* * *

Aki ezeket s a többi csodálatos imádságot elkezdi olvasgatni és használni énekeskönyvünk imádságos részéből, az nem fogja visszatenni a könyvespolcra, hogy ott porosodjon, hanem keze ügyében hagyja, mert nap mint nap segítséget, örömöt és áldást hoz számára.

■ Dr. Hafenscher Károly

Édesapja nyomdokába lépett

Andrejek-Györfi Judit lelkészszentelése Nyírteleken

Az evangélikus egyházon belül a lelkészdinasztiák méltán lehetnek büszkék – és annál inkább hálásak –, ha az utódok töretlenül továbbviszik elődeik szent hivatását. Hasonlót érezhet egy új láncolat első tagja is, aki továbbörökíti az ige szólásának szeretetét, úgy, mint *Györfi Mihály,* a szolgálatát 1992-ben megkezdő lelkész. Június 29-én vasárnap délután legkisebb lánya, *Judit* lelkészszentelésére került sor a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközség zsúfolásig megtelt templomában.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az ünnepi istentiszteleten *Fabiny Tamás* püspök a 139. zsoltár első hat versét idézve hirdette az igét: *„Még a nyelvemen sincs a szó, te már ismersz engem."* A püspök Isten gondoskodásáról az anya-gyermek kapcsolat alapján szólt az áldott állapotban lévő lelkészjelölthöz: „Ahogy te egy új életet hordozol magadban a szíved alatt, úgy szül téged is újjá a teremtő, megváltó és megszentelő Isten. Te azonban »csak« életet tudsz adni, de Isten örök életet is! Ezért ő nagyobb nálad. Teremtő akarata részévé tett téged, titeket, de van, amit saját magának tart fenn: az üdvösséget – ingyen, kegyelemből, Jézus Krisztus érdeméért. Légy ezért ebben a szolgálatban az ő követe, a rád jellemző derűvel, szeretettel és jó szívvel."

Az édesapa mellett *Szabó Lajos,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora segédkezett a szentelési liturgiában, amely tizenhét lelkész személyes áldásával és a *Confirmával* végződött. Az úrvacsoraosztáshoz csatlakozott *Leon Novak* muraszombati lelkész, *Andrejek-Györfi Judit* hatodéves mentora is, aki harmincöt fős gyülekezettel érkezett csaknem hatszáz kilométerről, Szlovéniából.

A frissen felszentelt lelkészt a nyírteleki ifjúság és a görögszállási cigánymisszió tagjai is köszöntötték énekkel. A népes vendégsereget a szabadban látta vendégül a gyülekezet az istentisztelet után, többek között egy frissen, helyben sütött jó nagy ökörrel. Az enyhe szél fújta sátrak árnyékában sok-sok baráti és hittestvéri beszélgetésre került sor.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Andrejek-Györfi Judit 1988-ban született Pásztón. Négyéves koráig a Nógrád megyei Sámsonházán élt testvéreivel és szüleivel, amikor is Nyírszőlősre költöztek, édesapja, *Györfi Mihály* lelkészi szolgálatának első állomására. A felnőttként megtért szülők és a négy testvér hittel és példamutató lelkesedéssel szervezték és építették a szabolcsi evangélikus közösség életét.

Judit általános és középiskolai tanulmányait Nyíregyházán végezte, az utóbbit az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban. A közösség aktív tagjaként tevékenykedett több területen is: az egyházi táborokban és csendeshétvégéken, a nyíregyházi *Cantemus* kóruscsalád különböző kórusaiban, illetve a gimnáziumban a diákönkormányzat elnökeként.

Gimnazistaként a teológiára jelentkezésekor világosan látta, miért hívta el őt Isten a lelkipásztori szolgálatra: hogy beszélhessen az embereknek az „egyetlen Megoldásról", amelyre ő már rátalált – vallotta. Így kezdhette meg Budapesten tanulmányait 2006-ban. 2012-ben kötött házasságot *Andrejek Mitja* szlovén származású teológushallgatóval, akivel a hittudományi egyetemen ismerkedett meg. Egymás anyanyelvét elsajátítva és közös céljuk által vezérelve döntöttek úgy, hogy egyházi szolgálatukat Szlovéniában fogják végezni. Ezért töltötte Judit már hatodévét is a határ menti Muraszombaton és Lendván.

Szeptemberre várják első gyermekük születését, és Mitja ekkor kezdi meg hatodévét.

Kétszeres megújulás

Súri templomszentelés és lelkésziktatás

Nem csak belsőleg felújított templomáért adott hálát június 28-án, szombaton a súri gyülekezet. Megválasztott lelkészüket, *Nagy Gábort* is ekkor iktatta be hivatalába *Szarka István,* a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperese. A dupla ünnepi alkalmon *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét.

„Mi köti össze a templomszentelési hálaadást és az iktatási ünnepet?" – tette fel a kérdést a püspök Ez 3,1–3 alapján tartott prédikációjában. „A templom is, a lelkész is az Isten szavának szolgálatában áll." Szemerei János arra hívta fel a hallgatóság figyelmét, hogy a szolgálattevőnek is az igéből kell táplálkoznia, hogy a rábízottakat táplálni tudja.

Az épület megáldása és a lelkészbeiktatás percei után *Nagy Gábor* lépett fel a szószékre. Választott igéje, 1Pt 2,5 alapján arról beszélt, hogy a gyülekezet Krisztusban felépülő lelki házzá lehet. „Felépülés nélkül csak önmagukban szanaszét heverő életek sokaságát látnánk, ahol mindenki a maga véges horizontjának szorításában él. De Istennek egészen más terve van népével… Össze akarja gyűjteni és fel akarja építeni ezeket a szétszóródott köveket" – fogalmazta meg szolgálatának célját az újonnan beiktatott lelkész.

Az úrvacsorás istentiszteletet követő közgyűlésen *Molnár István,* az egyházközség felügyelője üdvözölte a megjelenteket. Köszöntőt mondott többek között Szarka István esperes, *Zászkaliczky Péter,* a gyülekezet korábbi lelkésze, *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő, valamint Szemerei János püspök. *Sógorka Miklós* helyi polgármester – úgy is, mint evangélikus presbiter – beszámolt a felújítás folyamatáról. Elmondta, hogy a mintegy huszonhétmilliós pályázati támogatásból megvalósult a templom teljes aljzatszigetelése, járólapozása, továbbá elvégezték a szükséges villanyszerelési, festési és asztalosmunkákat is.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Az ünnepség a gyülekezeti házban tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ –ADÁMI–

Nagy Gábor Székesfehérváron született, Tordason nőtt fel. A középiskolát a budapesti Puskás Tivadar Távközlési Technikumban végezte, ahol az érettségi után távközlési technikusi oklevelet szerzett. 2004-ben kezdte meg tanulmányait az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Hatodéves gyakorlatát Súron és Bakonycsernyén végezte *Szarka István* és *Szarka Éva* mentorok mellett. 2010. július 24-én avatta lelkésszé *Ittzés János* püspök. Ordinációját követően beosztott lelkészként folytatta szolgálatát a súri gyülekezetben. Eközben a 2012/2013-as tanévet ösztöndíjasként Skóciában töltötte. 2013 nyarán megnősült, felesége *Nagy-Rumy Mariann* hárfaművész, zenetanár.

Az érem két oldala

Az utóbbi két hónap nagy erdélyi evangélikus ünnep- és rendezvénydömpingje kapcsán nekem *Albert Schweitzer* Nobel-békedíjas német evangélikus lelkész, teológus, orvos egyik vallástörténeti eszmefuttatása jutott eszembe, amelyben a nagy világvallásokat két fő kategóriába sorolta. Nevezetesen *életigenlő* és *élettagadó* vallásokról beszélt.

Az életigenlő vallások igazi prototípusának a föníciai gyökerű görög vallást tartotta, amelyikből lépten-nyomon sugárzik az élet, tele van erővel, dinamikával, fékezhetetlen indulatokkal, élvvággyal, a szellem és a lélek burjánzásával. Az Olümposz istenei – akár a földi emberek – a hatalomért harcolnak, háborúkat vívnak, intrikákat szőnek, habzsolják a szerelmet, önfeledten szórakoznak, imádják a szépséget, a művészeteket, egyszóval teljes intenzitással és szenvedéllyel élik örökkévaló életüket.

A jellegzetesen élettagadó vallások kategóriájába sorolja Schweitzer a hindu vallást. A hindu lélek – meglátása szerint – valósággal elvágyódik ebből a földi életből, amely többnyire egyfajta látszatvalóság, illetve sok-sok szenvedéssel, szennyel járó, ideiglenes jellegű megpróbáltatás. Vágya, eszménye eggyé lenni a nagy, végtelen, mozdulatlan mindenséggel, részévé lenni az egyetemes, kozmikus valóságnak, amelyet a nirvána szó jelöl. Ez a nirvána a teljes vágytalanság, az érzelemmentes, tudattalan létnyugalom, a tökéletes harmónia állapota. A hindu lélek belső szemlélődő, misztikus ráhangolódással megöli vágyait, megfékezi testi ösztöneit, megtagadja kívánságait, hogy – megtisztulva az ittlét terhétől, szennyétől – mielőbb az örök létnyugalom és egyensúly tökéletes állapotába kerüljön.

Az említett ünnepdömping kifejezés kapcsán, ha valaki figyelemmel követte erdélyi, bánsági gyülekezeteinkben a húsvéttal kezdődő utóbbi két hónap számtalan ünnepi alkalmát, a színes gyerek- és ifjúsági programokat, joggal mondhatja: az említett schweitzeri kategóriák értelmében a mi vallásunk, evangélikusságunk bizony az *élet vallása.* Tartalmas, látványos, telt házas ünnepek, gyülekezeti események szerte az erdélyi eklézsiákban.

A teljesség igénye nélkül említek néhány jelentősebbet: a Brassó megyei Apácán május 4-én Apáczai Csere János-emlékházat szenteltünk. A népes gyülekezet mellett felvonult az anyaországi és erdélyi közélet színe-java. Egy hétre rá következett a négyfalusi missziói nap, a kétnapos brassói szórványünnep, ahol jóval az ezret is meghaladta a résztvevők száma. Aztán szép sorban következett a többi: a székelyzsombori ünnepi közgyűlés felemelő élménye, a csíkiak missziói vasárnapja; majd az egészre a koronát a három napon át tartó, rendhagyó háromfalusi hagyományünnep tette rá, amelyhez hasonlót – mint mondják – Pürkerec még nem látott.

Szép és felemelő pillanatok ezek a szorgalmasan, lelkesen szervezett, telt házas, sok embert megmozgató ünnepi momentumok. Ilyenkor a megélt siker, a sokaságban megmutatkozó erő hatására van egy bizonyos „győzelemélmény", nagy lelki elégtétel. Érezzük, hogy volt értelme a szívós munkának, az imádságnak, mert látható és tapasztalható, hogy erdélyi egyházunkban van élet, mozgás, van gyümölcstermés.

Nekünk is öröm, ha gyülekezeteinkről azt mondja a Világ és a Lélek: *„az a neved, hogy élsz".* Ez a felemelő ünnepi hangulat azonban az éremnek csupán az egyik – bár nagyon fontos – oldala. De van egy másik oldala is. És ezzel kapcsolatban őszintén fel kell tennünk a kérdést: Mi is következik látványosságban és eseményekben gazdag ünnepeink után? Van-e valamilyen folytatás? Van-e hozadékuk, jó értelemben vett kihatásuk ezeknek az ünnepeknek az ünneptelen hétköznapjainkban? Következik-e ezekből lelki ébredés, újjászületés, valamilyen változás, hitbeli, lelki folyamat?

Vagy az egész csupán színjáték, egyszeri hangulat, felejtésre ítélt élmény? Nem más, mint korszerű „eseménykeresztyénség" – minden felelősség és következmény nélkül?

Mi is jön az ünnepek után? Milyen a visszatérés a hétköznapokba? Az már megszokott, hogy hazatérve levetjük az ünneplőruhánkat, és rendszerető emberként eltesszük a szekrény mélyére a következő ünnepig. De mi is történik az ilyenkor ünneplőbe öltöztetett lelkünkkel? Az ünnep után talán ezt is igyekszünk átöltöztetni, vissza a hétköznapok szürke, egyhangú, közömbös hangulatába.

Pedig mennyire fontos lenne a folytatás, hogy ünnepeink után ne álljon vissza az a megszokott, unalmas „régi"! Ne elégedjünk meg az „elégségessel", a túléléssel, a vegetálással.

Rabindranath Tagore indiai költő, miután beutazta a „keresztyén" Európát, azt írta rólunk, hogy földrészünkön „vasárnapi keresztyénséget" talált – de akár írhatta volna azt is, hogy ünnepi vagy eseménykeresztyénséget –, „és hétköznapi pogányságot". Egy olyan ambivalens világot tapasztalt, ahol az emberek a vallásosságot az élet szolid kereteként őrzik.

Ünnepek és hétköznapok, vasárnapi és hétköznapi keresztyénség, emelkedett hangulat és szürke megszokás – mind nagyon érdekes ellentétpárok.

Istentiszteleteink talán legszebb mozzanata, cselekménye az áldás, amelyet a liturgia végén mond felemelt kézzel a lelkész. Híveink nagyon is pontosan tudják, hogy az istentisztelet áldással fejeződik be, amelyre ámennel válaszolnak. Ezután jön a kimenőének, a himnusz, a pásztori kézfogás, és a „műsornak" vége.

Ez azonban így nem igaz, az ünnep, az istentisztelet *nem végződik* az áldással. Az istentisztelet, az ünnep igazi megélése az áldással *kezdődik.* Amikor az ember az áldással a szívében, lelkében kilépett a templomból, az ünnepélyes kerettérből. Tulajdonképpen akkor kezdődik el az istentisztelet, a lényeg, a mi életünk hétköznapi istentisztelete, az élet nagybetűs Istentisztelete. Mert minden ember – tudatosan vagy sem – Isten jelenvalóságában él, s az „okos istentisztelet" a mindenkori folytatása az emelkedett ünneplésnek.

ÉGTÁJOLÓ

Az éremnek ez az a másik oldala – a ténylegesen megélt és megvalósított hétköznapi keresztyénség –, amely nélkül minden felfokozott ünneplésünk csupán látszatparádé, képmutatás, üres fesztivizmus.

A 89. zsoltárban olvassuk: *„Boldog nép az, amely tud neked ujjongani, amely orcád világosságában járhat, Uram!"* (16. v.)

Igen, az a nép boldog, amelyik Isten világosságában jár akkor is, amikor nincsenek piros betűs ünnepek, világraszóló rendezvények, amelyik a hétköznapokban is Isten jelenlétében él.

Adorjáni Dezső Zoltán püspök
Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház

MIEU-projektzáró

Június végével zárult a négy ország társszervezeteinek partneri részvételével zajlott *Migráció az Európai Unióban* (Migration in European Union – MIEU) elnevezésű program. A projektzáró találkozót a franciaországi Toulouse-ban rendezték meg, a francia partner, a *l'Entraide Protestante de Toulouse* volt a vendéglátó. Ez a szolgálat helyben végez diakóniai munkát: szociális lakásprogrammal, segélyezési tevékenységgel támogatják a városba érkező bevándorlókat, a hajléktalanokat és a börtönben lévőket.

A szervezet elnöke, *Dany Le Pen* bemutatta azt a házat is, ahol a szüleik nélkül az országba érkező fiatalkorú bevándorlókat fogadják. Önkéntesek és szakképzett munkatársak segítik e házban a fiatalokat, akik azzal a reménnyel indultak el otthonról, hogy az új országban jólét és biztonság várja őket.

Legtöbbször a viszontagságos úton is magukra vannak utalva, Franciaországba érve azután városok utcáin tengődnek teljes kiszolgáltatottságban. Gyakran éheznek is. Toulouseban a protestáns szervezet felkutatja őket, hajlékot és ételt biztosít számukra.

A menekültek sok esetben papírok nélkül érkeznek, így orvosi vizsgálatokra van szükség életkoruk, állapotuk felméréséhez. Francianyelv-ismeret híján a megértés sem mindig egyszerű. Mindezek a körülmények különlegesen nehéz feladat elé állítják a segítőket, hogy az alapvető szükségletek kielégítésén túl az új környezetbe történő beilleszkedést is elősegítsék, egymással együttműködni képes közösséggé formálják a nagyon különböző kulturális, szocializációs közegből érkezőket. Az egyik legfontosabb cél a személyiség egységének és a világba, a felnőttekbe vetett bizalomnak a helyreállítása.

A toulouse-i projektzárón a külföldi partnerszervezetek – a Magyarországi Evangélikus Egyház, a németországi Diakonie Baden és az olaszországi Diaconia Valdese – is bemutatkoztak, beszámoltak elvégzett munkájukról. Az összegző alkalmon *Bozorády Kriszta,* a nyíregyházi Emmaus Evangélikus Szeretetotthon vezetője és e sorok írója, egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetője vett részt.

Egyházunk az önkéntesség témakörében végzett tananyagfejlesztő munkát. Ennek jegyében létrejött az egyházi önkéntesek képzésének programja, emellett a „képzők képzésének" és a programfelelősök képzésének programja is. A tananyag rendelkezésre áll német nyelven is, franciául és angolul pedig összefoglaló készült belőle.

A magyarok Toulouse-ban bemutatták az egyházunkban roma közösségekkel foglalkozókat, így a nyírteleki és a sárszentlőrinci roma missziói munkát, valamint az Evangélikus Roma Szakkollégium tevékenységét.

A *Migráció az Európai Unióban projekt* az Európai Unió *Grundtvig támogatási programja* segítségével valósult meg. Nemcsak a MIEU pályázat ért most véget, de a *Grundtvigot* is felváltotta az *Erasmus+* támogatási konstrukció. A partnerek azonban keresik a jövőbeli együttműködés lehetőségeit az önkéntesség, illetve a bevándorlók segítésének területén.

■ Buda Annamária

Hat gyülekezet gyülekezett

Bezi, Enese, Mérges, Rábaszentmihály, Rábacsécsény, Bodonhely. Hat gyülekezet, amelyek önmagukban kicsinyek, de együtt már sokkal erősebbek. Ezt a hat evangélikus gyülekezetet pásztorolja *Farkas Ervin* lelkész, aki két éve határozta el, hogy – hagyományteremtő szándékkal – a közösségeknek közös gyülekezeti napot szervez. Mérges és Bodonhely után múlt vasárnap Enese volt a soros vendéglátó, alkalmat adva arra, hogy a testvérek találkozhassanak, közös örömeikről és gondjaikról beszélhessenek egymással.

MERKÓ ILDIKÓ FELVÉTELEI

Az oltár előtt Farkas Ervin enesei lelkipásztor és Kiss Miklós esperes

Az egész napos alkalom az enesei templomban istentisztelettel kezdődött, amelyen az igehirdetés szolgálatát *Kiss Miklós,* a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese végezte. A liturgiai szolgálatban Farkas Ervin volt segítségére.

Zsolt 51,12–15 alapján elmondott prédikációjában az esperes arra hívta fel a figyelmet, hogy abban a pillanatban, amikor az ember elveszíti szeme elől Istent és az ő parancsolatait – ahogy Dávid királlyal Betsabé esetében történt –, elveszíti a kontrollt is élete felett, és félelem nélkül lép át olyan határokat, amelyeket korábban nem mert átlépni. Ahhoz, hogy erről a romlásba vivő útról még vissza lehessen fordulni, bűnbánatra és megújulásra van szükség. A megújuláshoz pedig az kell, amit Dávid kért a zsoltárban: tiszta szív és erős lélek.

Az istentiszteleten az enesei *Borostyán kórus* énekkel szolgált.

A gyülekezet ebédről is gondoskodott: krumpligulyás, csülkös bab, illetve sertéspörkölt várta a résztvevőket. Az ebéd után *Szalai Mikklósné* és *Preiner Ottóné* kézimunkáiból nyílt kiállítás, majd fellépett a bezi gyülekezethez kötődő *Eszterág gyermek-néptáncegyüttes* és az enesei *Derőce táncegyüttes.* A műsort néhány gyermek szavalata színesítette. A gyülekezeti találkozón részt vevő gyermekeket délután kézműves-foglalkozások is várták.

■ K. M.

Európai imaunió

Nyáridőben már kevésbé emlékszünk azokra az alkalmakra, amelyekre az év korábbi időszakában került sor. Talán nem is hiábavaló, ha most felidézzük, hogyan imádkoztunk az egész világ kereszténységével együtt március első péntek estéjén Egyiptomért. „Velünk könyörögtek néhányan muszlim testvéreink közül is" – az egyik kairói kopt közösség üzenete azokhoz az asszonyokhoz jutott el elsőként, akik az ausztriai Salzburgba érkeztek június 11–17. között, hogy részt vegyenek a világimanap-mozgalom európai konferenciáján.

Kontinensünk asszonyainak szervezetei – nem várva meg a hatévente megrendezett világgyűlést – a köztes időben is tartanak találkozókat, amelyeken számba veszik Európa egyházainak helyzetét, illetve beszámolókat hallgatnak meg arról, hogy az egyes országokban terjed-e az imamozgalom, vagy éppen veszít a népszerűségéből.

Szavak nélkül is érzékelhető volt, hogy a nyugati régióban – Skandináviában, az Egyesült Királyságban – inkább az idősebb korosztály tartja ébren ezt a világméretű összefogást, kicsit meg is fáradva. Az elnyomás alól felszabadult egykori szocialista országokban azonban az első tűz erejével kezdtek szolgálni fiatal asszonyok és lányok, hogy nyomatékosítsák: Isten országa túlnyúlik a földrajzi határokon, keresztényi felelősségünk kiterjed a földkerekség minden pontjára. Olyan nemzetek kapcsolódtak be az imanapi mozgalomba, amelyek részvételéről korábban sokan álmodni sem mertek volna: szerbek, macedónok, moldávok, albánok…

Ennek az esztendőnek az első márciusi péntekén Egyiptomért imádkoztunk világ- és Európa-szerte. Jövőre a Bahamákon élő keresztények életével, küzdelmeivel ismerkedhetünk meg. A júniusi salzburgi konferencia jó alkalmat kínált arra, hogy a karibi asszonyok által összeállított liturgiával ismerkedhessenek a résztvevők.

Az igazi cél azonban mégis az volt, hogy az egy földrészen élők – az európaiak – ismerhessék meg jobban egymást. Az imanapi mozgalom ugyanis nem egynapos akció. Egymás örömeit és gondjait folyamatosan kell tudnunk hordozni könyörgéseinkben. Ezért is választották az európai együttlét szervezői e szűk hét témájául ezt a jelmondatot: *Együtt élünk, tanuljunk egymástól!*

A kiegészítő programoknak köszönhetően – városnézés, kulturális est – a résztvevők most főként Ausztria történelmével, hagyományaival ismerkedhettek meg közelebbről. Arról is szóltak a vendéglátó asszonyok, ami kihívást jelent a számukra. Így például – nem kis iróniával – az osztrák est háziasszonyát *Conchita Wurstnak* maszkírozták. Ő az a transzszexuális énekes, aki Ausztriát képviselve megnyerte az idei eurovíziós dalfesztivált.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Egymás jobb megismerésének jegyében a konferencia alatt informális testvérkapcsolati megállapodások is születtek a különböző országok imanapi bizottságai között. Magyarország partnerei Skócia és Horvátország lesznek. Az Ukrajnából érkezett asszonyokra azonban a salzburgi találkozó résztvevőinek együttes figyelme irányult, hiszen országuk háborús tűzfészek. Ám a két asszony egészen másként látta a kialakult helyzetet, s ennek hangot is adtak. Egyikük ugyanis nemzeti érzelmű ukrán, másikuk férje orosz… E két asszony mégis tudott egymás felé hajolva együtt imádkozni. Nézeteltérésük eltűnt, vitáik vihara elcsitult, egy akarattal, a mindig felfoghatatlan, Istentől áradó békességgel tudtak közösen könyörögni hazájukért.

Ehhez csatlakoznak Európa hívő asszonyai, akik minden hétfőn este hét órakor gyertyát gyújtanak otthonaikban, s addig hordozzák imádságban Ukrajna ügyét, amíg a konfliktusok meg nem szűnnek.

■ B. Pintér Márta

HIRDETÉSEK

Felvétel budapesti fiúkollégiumba

A Budapesti Tirannosz Ház felekezetközi fiúkollégium felvételt hirdet. Szeretettel várjuk olyan fiúk jelentkezését, akik szeptembertől valamelyik budapesti főiskolán, egyetemen folytatják tanulmányaikat. Jelentkezési határidő: július 31. Jelentkezés a *www.tirannoszhaz.hu* honlapon keresztül. További információk: *Pafkó Tamás* (20/770-5995).

Pályázati felhívás intézményvezetői munkakör betöltésére

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség mint fenntartó pályázatot hirdet a *Gaudiopolis Békásmegyeri Evangélikus Szeretetház* (1038 Budapest, Mező u. 12.) intézményvezetői munkakörének betöltésére. A részletes pályázati felhívás a Gaudiopolis szeretetház honlapján, a *www.gaudiopolis.hu* oldalon olvasható. Benyújtási határidő: 2014. augusztus 15. A pályázat iránt érdeklődők további információt a következő telefonszámon kérhetnek: +36/20/417-9509 (*Siklósiné Patay Edit* üzemeltetési igazgató).

EKE-tábor a hegyen

Napsütéses júniusi délelőtt. A kis templom árnyékában álló filagóriában emberek ülnek és beszélgetnek. A közelben található homokozó mellett koronát viselő gyerekek szaladgálnak. Ez az „ébredési konferencia”. Egy csapat ember felment a hegyre, hogy találkozzon Istennel, és közösségben legyen egymással. Gyerekek, felnőttek és idősek jöttek, hogy együtt legyenek az ige körül. Erről szólt az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE) rendezvénye, amelyet június 22–25. között, vasárnap estétől szerda délig tartottak a sátoraljaújhelyi Várhegy Üdülőben.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

A hegyoldalon elterülő, majdnem öthektáros terület elzártságával jó alkalmat kínált az elcsendesedésre. Tartalmas programok várták a mintegy százhatvan résztvevőt, akiknek többsége a környékről, a szomszédos Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye gyülekezeteiből érkezett.

Az EKE mint az evangélikus egyházon belüli megújulási mozgalom a konferencia elnevezésével is azt jelezte: a hívás nemcsak a keresőknek szól, hanem azoknak is, akik elszunnyadtak a hitükben. „Hitmélyítő, szolgálatra indító alkalomnak szántuk a tábort, mert ezt helyezte a szívünkre Isten” – jegyezte meg bevezetőjében *Györfi Mihály* nyírteleki lelkész, az EKE kuratóriumának elnöke. A közösségnek egyébként ez volt az első ilyen jellegű, minden korosztályt megmozgató, többnapos találkozója.

* * *

Egy-egy nap programja a következőképpen épült fel: a reggelit áhítat követte, majd a résztvevők tematikus előadások, szemináriumok közül választhattak. Ebéd, utána szabad idő, délutánonként pedig fórumbeszélgetések várták a konferenciázókat. Végül este ismét igei alkalom zárta a napot.

A felnőttek programjai alatt a gyerekek számára is gondoskodtak elfoglaltságról – két csoportban – a szervezők. Az óvodások és az iskolások is bibliai történetekkel ismerkedtek, énekeket tanultak, játszottak és kézműveskedtek. A legkisebbeket babamegőrző várta.

A tábor egyik markáns előadója *Ittzés István* nyugalmazott lelkész volt *(jobb szélső felvételünkön).* Fiatalos lendülettel hirdette az igét az esti áhítatokon *Máté evangéliuma* 6. fejezetének 33. versét magyarázva. „Vajon valóban Istent keressük-e? Vagy csak a ráadás kell tőle?” – tette fel a kérdést a hallgatóságnak. „A vallásos élet legnagyobb csapdája, ha azt gondolom, hogy Isten azért van, hogy megtegye mindazt, amit én kérek és kívánok” – fogalmazott Ittzés István.

A reggeli áhítatokon *Malik Péter Károly* lucfalvai, *Blatniczky János* szügyi és *Bozorády András* nyíregyházi lelkész segítségével arra keresték a választ a jelenlévők, mit jelent, hogy Krisztus az út, az igazság és az élet (Jn 14,6).

* * *

A délelőttönként tartott tematikus előadások közül saját élethelyzetüknek, érdeklődési körüknek megfelelően választhattak a résztvevők. A témák között nemcsak teológiai, hanem egészen gyakorlati kérdéskörök is szerepeltek. Az asszonyokat például az úgynevezett *Feleségek iskolája* vagy a *Kiss Péter* és felesége által tartott, *Házasság, család* elnevezésű csoport várta.

Az önismeret, a pályaválasztás vagy a párválasztás problémáit boncolgathatták az érdeklődők a *Fűke Szabolcs* galgagutai lelkész által vezetett, *Ki vagyok én? Mennyit érek?* című beszélgetésen, a *Horváth-Hegyi Áron* által tartott *Mi legyek, ha nagy leszek?* szemináriumon, illetve *Labossa Péter* és felesége előadásán, amely a társkeresés buktatóit állította a fókuszba.

A tartalmasabb eledelre vágyók *Lázár Attila* vezetésével olyan bibliai és teológiai témákkal foglalkozhattak, mint például a próféciák beteljesedése vagy a világvallások, felekezetek, szekták kérdései, *Zsarnai Krisztián* és *Györfi Mihályné* vezetésével.

* * *

Nagyobb hallgatóságot vonzott *dr. Veres Sándor Péter* előadása, amelyet *Lelkigondozás és/vagy mentálhigiéné* címmel tartott. A református pszichológus, a Baptista Teológiai Akadémia tanára bevezetésként elmondta: „Nem arra keressük a választ, hogy van-e hasznuk a lelkigondozást végzők számára a mentálhigiénés ismereteknek, hanem arra, hogyan kezelje a keresztyén ember a lelkigondozás gyakorlatába is beszűrődő mentálhigiénés szemléletet.” A professzor végkövetkeztetésként kifejtette, hogy a mentálhigiéné módszerei hasznosak lehetnek, azonban a lelkigondozónak az adott ember állapotának feltárása után tovább kell lépnie a biblikus iránymutatás felé.

Szintén többen hallgatták meg *D. Keveházi László* nyugalmazott lelkészt, egyháztörténészt is, aki *Magyarság és keresztyénség* címmel a magyar nép és a keresztyén hit viszonyáról, illetve az ezzel kapcsolatos, kevéssé ismert tényekről adott érdekes történelmi áttekintést.

* * *

A konferencia gerincét a délutáni fórumbeszélgetések képezték, melyek aktuális kérdéseket boncolgattak. Az elsőre hétfőn került sor *Fontos kérdések – nem elkent válaszok* címmel. Györfi Mihály beszélgetőpartnerei Ittzés István és *Adámi László* nyíregyházi lelkész voltak. Itt elsősorban teológiai kérdések jöttek elő, többek között a megtérés és újjászületés, a megigazulás és a megszentelődés, az üdvbizonyosság, valamint az elhívás témája.

Kedden *dr. Veresné Kovács Judit* klinikai szakpszichológus tartott előadást *(Köz)veszélyeztetett gyermekek* címmel. Ehhez kapcsolódott a kerekasztal, melynek vendégei – *Göllner Pál* moderátor mellett – Labossa Péter és *Labossáné Kővágó Anita* érdi lelkész házaspár, illetve *Kertészné Iványi Ágnes,* a Vasárnapi Iskolai Szövetség (VISZ) munkatársa voltak. A beszélgetés a körül a kérdés körül forgott, hogy milyen védelmet és milyen példát adhatnak a szülők a gyermekeiknek azzal, ahogyan megélik a hitüket.

A találkozón mindemellett fontos szerepet kaptak a személyes bizonyságtételek. Többen is beszéltek az Istennel való kapcsolatukban megtapasztalt élményeikről. Például elmondták közösségük történetét a Görögszállásról érkezett cigány testvérek. A nyírteleki ifjúság tagjai pedig színdarabot adtak elő.

Ahogyan teltek a napok, mindinkább felmerült az a kérdés is, hogyan lehet egyre kevesebb alvás után mégis időben felkelni. Ennek ellenére a szerdai programzárást követően testileg-lelkileg feltöltődve és talán ébererebb szívvel hagyhatták el a tábort a résztvevők.

■ Adámi Mária

Magyar és kun templomok egymás fölött

Befejeződött a tázlár-templomhegyi ásatás

Aki nyitott szemmel jár a szélfútta kiskunsági homokon, az óhatatlanul észrevesz néhány, a földből kiálló tárgyat. Ez lehet faág, traktorból kikerült ócskavas, de kő és csont is. Ez utóbbiak pedig egyértelműen hajdani lakott helyre: templomra, falura és temetőre utalhatnak. A szélerózió, a mélyszántások és a nagy építkezések nyomán rendre előtűnnek ezek a korábban már ott sejtett települések. Így történt ez Tázláron is, ahol a Templomhegy néven ismert homokdombon ipari parkot kívánt létesíteni az önkormányzat. Az ehhez kapcsolódó területrendezés során kerültek elő sírok még 2002-ben. Ennek bejelentése után 2003–2004, majd 2012–2013 során közel hatezer négyzetmétert kutatott meg *Gallina Zsolt* és *Gulyás Gyöngyi* régész vezetésével egy kutatócsoport. Megtalálták a középkori templom alapjait, sírokat és falusi épülettöredékeket tártak fel.

Az ásatás utolsó napjaiban vagyunk. A helyszín maga a Templomhegy. Az elnevezés csalóka: valójában már csak néhány méteres a kiemelkedés a hajógyár épülete mellett. A tsz-világ és a tereprendezés jócskán „letermelte" a dombot – viszont így „közelebb került" a felszínhez a templom és a sírok szintje.

– *Mit mindent találtak itt?* – kérdezem az ásatásvezető régészt, Gallina Zsoltot.

– A lelőhely első korszaka a szarmatákhoz köthető. E korból egy 2–3. századi falut, egy 3–4. századi temetőt és egy a már a hun korba hajló, 4–5. századi település nyomait tártuk fel. A szarmata temető tizenegy sírja mind rabolt volt, ennek ellenére koporsókapcsok, bronz karperec, karneol-, borostyán-, pasztagyöngyök, kisméretű fibulák, vastárgyak, bronztükör töredékei kerültek napvilágra belőlük. Két temetkezést körárokkal öveztek.

– *Amikor egy sír rabolt, hogyan és mikor történhetett a kifosztása?*

– Mondhatni bármikor! Már a középkorban léteztek kincskeresős történetek, az arannyal teli ládikót találó pásztorfiú legendája, melyet korunkra modern módszerekkel egészítettek ki. Megjelentek a fémkeresővel járó „aranyásók", a törvényt kijátszó kincskeresők, akik ezzel a tevékenységgel végül is az államtól és a magyar néptől lopnak.

– *Mit tudunk a magyarokról? Ők mikor jelentek meg itt?*

– Már a 11. századtól. Létrehozták településüket és temetőjüket, megtelepedésüknek a tatárjárás vetett véget 1241-ben. Erre utalnak az égett faelemek, a hamu és a rombolás. Azt tudjuk róluk, hogy az Árpád-kori faluban több speciális, cölöpszerkezetes veremépületet emeltek, bennük patkó alakú, szürkére égett, cementálódott anyagú kemencével. Feltételezhető, hogy ipari tevékenységet, talán vasolvasztást végeztek e műhelyekben.

– *Aztán érkeztek a táj névadói, a kiskunok. Ők is ilyen életmódot folytattak, vagy csupán nomád telepeket alkottak?*

A SZERZŐ FELVÉTELEI

– A kunok a 13. század második felében telepedtek meg itt. Fokozatosan fejlődő lakáskultúrájukra utal, hogy az egyik, már hozzájuk köthető, 13–14. századi veremházban – talán az Árpád-kori templom falából származó téglából – szikrafogót építettek az egyik kemence köré, a falat pedig belül deszkafallal bélelték, amire a béléstartó cölöpök nyomai utalnak.

– *Ahogy itt állunk, mindenhonnan koponyák néznek ránk – még a templom területéről is. Hány sír lehetett itt?*

– A faluhoz tartozó temető százkilencvennégy sírját tártuk fel, melyekből különböző leletek kerültek elő: bronz és ezüst S végű hajkarikák, gyűrűk, 11–12. századi pénzek, ásópapucs. A nehéz életet élő és kétkezi munkát végző emberek csontjain számos patológiás elváltozás: kar-, láb- és bordatörések, erős izomtapadások figyelhetők meg. Az egyik vázon tébécére utaló csontelváltozást láttunk. Több sír alja volt faszenes, ami a temetést megelőző, pogány eredetű tisztító szertartásra utalhat.

A teljes eredeti sírszámot nagyon nehéz megbecsülni, hiszen a temetőnek még csak kis részét tártuk fel, továbbá számos sír elpusztult már az intenzív földművelés, kincskeresés, földelhordás során. A templomot és a temetőt körülvevő száz-száztíz méteres átmérőjű külső árok alapján háromezer fölé tehetjük az ide mintegy fél évezreden át, a 11–16. században eltemetettek számát.

– *Beszéljünk kicsit a templomról mint a terület névadójáról! Mikor épült, és mekkora lehetett?*

– A kérdés érdekes, mivel a feltárás közben jöttünk rá, hogy valójában itt két templom volt. Az elsőt még az 1100-as években, az Árpád-korban építették, ez a tatárjárás idején, 1241–42-ben részben elpusztulhatott. A patkóíves szentélyű templom külső hosszúsága a szentéllyel együtt 13,5 méter, külső szélessége 9 méter, falának vastagsága 1 méter lehetett. Számítások alapján e templomban közel száz fő fért el. Viszont a templomba járó népesség jóval nagyobb lehetett, mert a templomok befogadóképességének becslésénél egyes esetekben feltételezik, hogy a templomban csak a falu előkelőségei tartózkodtak, s a falu lakói a templomon kívül vettek részt a szertartáson.

A 15. század első felében a romos, de még részben álló falú Árpád-kori templom helyére újat építettek a kunok. A régi templom falát nyugat–északnyugatra másfél méterre tolták el. A régi, Árpád-kori templom alapozóárka helyét jórészt teljesen kiszedték, s ide később sírokat ástak, immár az új templom tövébe és a korábban megszentelt földbe! A falucska életének a török háborúk vetettek véget 1590 körül.

– *Ahogy látható is, a templom alapfalainak anyaga kő, és valószínűleg a főfalak is ebből épültek. De honnan hordták ide az építőanyagot?*

– A templomok alapozása réti mészkőből, az úgynevezett darázskőből és beléoltott mészből, felmenő falai réti mészkőből és részben talán téglából készülhettek. A felmenő falra utal, hogy találtunk több faragott rétimészkő-tömböt. E kövek érdekessége, hogy a környéken bányászhatták. Errefelé ugyanis számos rétimészkő-lelőhelyet ismerünk, mert a réti mészkövet évszázadokon keresztül termelték ki az itteniek építőanyag gyanánt, még a múlt században is!

* * *

Sokáig beszélgettünk még az ásatás helyszínén, ezért hadd osszak meg az olvasókkal végezetül néhány „nyomozati anyagot" és „régésztitkot" is! Tehát: a többéves „pepecselés" során számos olyan tárgy került elő, amelyek a lakosság életmódjáról és felfogásáról mesélnek az utókor szakembereinek. A vas szerszámok: balták, kapák, sarlók, a két sarkantyú, az úgynevezett juhnyíró olló, az övcsatok, kések, ajtóvasalások, az abroncsos favödör, a középkori téglák és az ép malomkő múzeumi tárgy lesz Kiskunhalason. A templom erőszakos pusztulására utal a nagy mennyiségű nagyobb és égett kőtöredék, valamint az árkok alsó részén megfigyelhető égett, faszenes réteg. Az egyik árokból egy hasra fektetett, hátrakötözött kezű, fordítva tájolt halott csontváza is előkerült. A közösségből kivetett és rendellenesen eltemetett egyén a büntetés minden formáját megkapta.

A terület helyreállítása után egy arasznyi magas falat is felépítenek, jelezve az eredeti falak helyét. A templom területére emléktáblát, kopjafát, emlékkeresztet állítanak, és parkosítják. Így emlékezhet majd minden erre járó az egykori Tázlárra.

■ Ifj. Káposzta Lajos

Egy esztendeje hunyt el Katona Tamás történész

„A szabadságharc története 1848 szeptemberétől elsősorban egy háború története, melynek sorsa nem a napi politika küzdőterein dőlt el, hanem a csatatereken, melyben az utolsó székely baka szuronyán több múlt, mint a leghatásosabb országgyűlési vagy hordószónokokon…" *Görgey Artúr Életem és működésem Magyarországon 1848-ban és 1849-ben* című kötetének 1988-as megjelenésétől sok helyen idézte az egykori honvéd tábornok ezen igaz megállapításait *Katona Tamás* történész, politikus, a kötet szerkesztője.

Katona Tamás egész életében főként 1848–49 emlékének szent ügyét tartotta szem előtt. A '48-as történelmi emlékek ápolásával, a nemzeti identitás folyamatosságának megerősítésével a jövőt építette, és példát mutatott az utána következő nemzedékeknek. Szóra bírta az elhallgatott múltat, a nagy idők emlékezetét őrző köveket, egy életen át igyekezett hitelesen bemutatni a történteket. Tanított, példát mutatott.

Nem véletlenül hordta szinte mindig zakója vagy kabátja hajtókáján a cserkészliliomot. A cserkészliliomot, amelynek három ága az Isten, a haza és az embertárs iránti kötelességteljesítésre, segítőkészségre, valamint a törvénymegtartásra emlékeztet. Katona Tamás ezekre is tanított. Megtanította honfitársait a szimbólumok helyes viselésére.

A helyes kokárdaviseletre is: „A kokárda mindig belülről kifelé olvasandó. Mert ugye a kokárda úgy készül, hogy egy nemzeti színű szalagot meghajlítunk. Hogyha azt akarjuk, hogy kétoldalt piros-fehér-zöld jöjjön ki belőle, bizony itt a zöld kerül kívülre, és a piros belülre. De már 1848-ban a kokárdák többsége fordított volt. Kívül volt a piros, mert úgy csinosabb. Az olasz kokárda, amit mi hordunk, mert ugye az osztrák fekete-sárga kokárdát is úgy hordták, hogy a katonának a csákóján egy sárgaréz lap volt, és a közepén egy fekete gomb. Fekete-sárga. Tehát így kellene kinéznie a kokárdának" – mondta egy előadásában.

Katona Tamás konzervatív ember volt, de nyitott, őszinte, alázatos. Partnernek tekintett mindenkit – világnézeti-politikai hovatartozásra való tekintet nélkül –, együtt gondolkodó, felelősséget közösen vállaló társként. Olyan régi vágású úriember, valódi

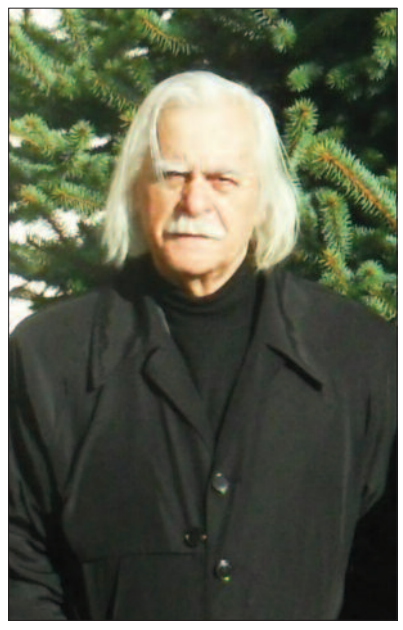

nemzetben gondolkodó közéleti személyiség volt, amilyenből igen kevés születik egy évszázadban. „Katona Tamás jelenség volt. Aki csak egyszer is hallotta őt beszélni, örökre a szívébe zárta. Előadásaival lenyűgözte hallgatóit" – áll a Kárpátaljai Szövetség elnökségének megemlékezésében.

Lenyűgöző volt az is, amikor az egyik március 15. előtt – közelítve a nyolcadik X-hez – egy héten át, megállás és pihenés nélkül egy kis utazótáskával a kezében keresztülutazta az egész országot, hogy *Petőfiről, Kossuthról,* Görgeyről, *Batthyányról,* a márciusi ifjakról, az aradi vértanúkról meséljen fiataloknak, felnőtteknek, mindenkinek, mindenütt, ahová hívták, ahol várták.

Ő szinte sohasem tudott nemet mondani, mindig kész volt vonatra ülni, hosszú órákat utazni a Dunántúlra, a Tiszántúlra vagy éppenséggel a határokon kívülre. Mert bizony rengetegszer ment a határon túli, régi magyar területekre is. Nem számított neki időjárás, zord idő vagy technikai akadály: ha megígérte, hogy elmegy, mindenképpen ott volt.

Négy esztendővel ezelőtt, március 15-én jómagam is tanúja voltam ennek a hajthatatlanságnak, ennek a kötelességtudatnak, amikor az ihászi csata egykori helyszínén – a Felvidékről érkezve – igencsak nagy hidegben és szélben vett részt szívvel-lélekkel az ünnepségen, megosztva hallgatóságával gondolatait a csata minden részletéről és *Kmety Györgyről,* az evangélikus papgyerekből lett hadvezérről, aki szűk két hónappal Ihász után hadtestével a „korán kopaszodó, porcelánkék szemű, hiú kis ember", Kossuth Lajos menekülését biztosította Törökország felé.

Katona Tamás otthon volt mindenhol az országban, ahol 1848–49-hez köthető emlék állt, amelyet felkereshetett, ahol fejet hajthatott. A sok-sok magyarországi emlékhely közül azonban egy különösen közel állt hozzá: Vác. A váci csata emlékhelyénél tartott ünnepségeken a Hétkápolnánál 1986 óta minden esztendőben részt vett. Rendkívül erős volt váci kötődése; innen indult az 1989–90-es rendszerváltoztatás után politikai pályafutása is.

Idén március idusán elutaztam a váci Hétkápolnához, az ő „szent" helyéhez, s hoztam onnan egy marék földet, melyet az ihászi csatamezőhöz közel felállított emléktáblájához ültetett fa gyökeréhez szórtam, hogy így kapcsolódjék össze a váci és ihászi csatahősök jelképes pora az ő emlékével.

A magyar nemzeti emlékhelyek legelkötelezettebb kutatójára-ápolójára, az egy évvel ezelőtt, június 28-án távozott Katona Tamásra emlékezve tisztelettel hajtsuk meg előtte a fejünket.

■ Kerecsényi Zoltán

Noé, a szuperhős

Darren Aronofsky filmje

Az *Index.hu* című, meglehetősen arrogáns stílusú internetes portál argótól nem idegenkedő, önbizalomhiánnyal kevéssé küszködő kritikusai rettenetes színészekről, borzalmas történetről, vegetáriánus propagandáról számolnak be *Darren Aronofsky Noé (Noah)* című filmje kapcsán. Habár az intellektualitásban nem szűkölködő *Pi*, az évezredeket átölelő, grandiózus újításokkal operáló szerelmi történet, *A forrás* és az érzelmi dimenziókban mélyfúró *Fekete hattyú* rendezője ezúttal tényleg nagy fába vágta a fejszéjét, és a monumentalitás csábításával és csapdáival küszködött, nem gondolom, hogy jogunk volna – főleg indexes stílusban – egyszerűen pálcát törni felette.

A vállalkozás maga nagyon is tiszteletreméltó. Ne legyünk rosszmájúak, ne a film tetemes költségeire és a besöpört dollárhegyekre gondoljunk. Ha úgynevezett „keresztény nézőnek" tartjuk magunkat, annál inkább érdemes ezeket az esetlegesen felmerülő konzervítéleteket szélnek eresztenünk. Üljünk az IMax teremben kapott ormótlan szemüvegekben úgy, mint a gyerekek. És várjuk nyitott érzékekkel a csodákban bővelkedő történetet. És gondoljunk Aronofsky egyik személyes hangvételű nyilatkozatára is, melyben hangsúlyozta: számára Noé már gyerekkora óta „szuperhős" a Bibliából, az emberiség és az élővilág megmentője.

* * *

Az özönvíznek, a világ elpusztításának és „újraépítésének" története számtalan nép mitológiájában megtalálható. Az Ószövetség-beli ilyen módon csak egy változat a sok közül, bár minden bizonnyal a legszélesebb körben elterjedt és elfogadott. Egy neves budapesti Ószövetség-professzor szellemes mondása: „Aki nem hisz a csodákban, az ne fogjon ókori szövegek olvasásába." Nos, valahogy ezt a fajta hozzáállást kellene érvényre juttatnunk akkor is, amikor egy csodás ókori történet adaptációját ülünk le megnézni.

És itt duplán aláhúzandó az *adaptáció* szó. Feltehetőleg nem lesz minden készpénznek vehető, a csoda lenyomatának feltámasztási kísérlete el is csúszhat, de talán lehámozva néhány réteget az esetleges emberi műről mégiscsak eljuthatunk a történet esszenciájáig.

Bár a történet alapját a maximum háromoldalas, szikáran lejegyzett, *Mózes első könyvében* található Noé-történet adja, nem tartom szerencsésnek azt sem, ha valaki a film alakulását ehhez az alapforráshoz hasonlítgatja, és egyre csak azt ismételgeti levegő után kapkodva, hogy hát kérem, ez nem így van meg/le írva. Aki így, szöveghez szögelve ül a moziban, biztos nem hagy egyetlen rést sem, amelyen keresztül a film akár egyetlen halovány erénye, a történet egyetlen új fénytörésben megjelenő mozzanata eljuthatna hozzá. Márpedig tudvalevő, hogy egy – akár gyengébb, akár erősebb – alkotás vagy alkotási kísérlet alapja mindig valamiféle megragadottság. E nélkül nem születhet meg semmi. Ezt úgy szögezném le, mint az elsősorban betűhöz hű olvasók a Szentírás szó szerinti értelmét.

Aronofsky *Noéja* önkényes, szabad átirat, de ettől még nem feltétlenül szentségtörő, és nem feltétlenül mentes az alázattól. Ezt a fajta retorikát egyébként is szívesen száműzném a kritika világából. A kritikának ugyanis semmiféle etikai ítélkezés nem feladata. A kritika egy alkotást önálló egészként értelmez, és esztétikailag vizsgál. Vita tárgyát képezheti, hogy az adott mű ehhez mennyire tágas teret biztosít, az azonban, hogy a kritikaírónak kritikája megfogalmazásakor ezen a terepen kell maradnia, nem.

Ez utóbbi megállapítást szem előtt tartva szeretném sorra venni a forgatókönyv véleményem szerint legkevésbé sikeres ötleteit. Kevésbé sikeresnek azokat a változtatásokat gondolom, amelyek nem kapnak elég indoklást, megtámasztást a filmben. Minden módosítás védhető a szabad megformálás jegyében, ha annak a film mondanivalóját, kibontakozását tekintve konkrét célja van.

* * *

A Noéként egykori gladiátorszerepét néhol nehezen levetkőző *Russell Crowe* hiteles játékát mindenki egyöntetűen dicséri. A filmvásznon azonban az elhívott, eltökélt férfiú gondolkodásában egészen váratlanul jelenik meg az elhívottság tudatának szöges ellentéte. Nem hisz már abban, hogy neki és családjának élnie és az életet továbbörökítenie kell.

Aronofsky Noéja megtörik, és tulajdonképpen megőrül a bárkán. Egészen hajmeresztő dolgokat kezd vallani, rögeszméi lesznek, és lényegében el is távolodik ezzel Teremtőjétől. Attól a Teremtőtől – tegyük hozzá –, akivel csak álmában, illetve ópiumos mámorban találkozik!

Nagyapja, Metúselah – *Anthony Hopkins* – valamiféle bohókás számánt alakít a filmben, akihez mindig lehet fordulni a bajban, hisz bogyóival egykettőre hidat ácsol a nagy titkokhoz. A bárka kikötése előtt kis híján – nagy dobpergésektől kísérve – Heródessé válik akkorra már borzalmasan ellenszenves főszereplőnk, amikor legnagyobb fia, Sém és a (szintén Metúselah közreműködésével bekövetkező) csoda folytán meddőből termékennyé lett Ila lánygyermekeivel – a filmben meg nem nevezett Isten akaratára hivatkozva – végezni akar.

A föntebbi leírás számos tisztázásra szoruló részletet rejt. Nagy kérdés, Aronofsky szent őrültet vagy egész egyszerűen „hülyét" csinált-e Noé figurájából. Ha az első volna igaz, Noé nem kegyelmezhetett volna meg végül az egyébként dédelgetni való csecsemőknek. Ha a második igaz, akkor valamiféle valláskritikára gyanakodhatunk. De akkor miért kell galamb, miért kell szivárvány, miért nem fordul meg egészen a történet, vagy fordul fel maga a bárka? Vajon mit forgatott fejében a rendező? Vagy már úgy volt vele, jó lesz így, utána a vízözön?

Az, hogy a rendező Noé fiaiból – akik a Biblia tanúsága szerint az özönvíz idején már meglett férfiak – kamaszkori identitászavarral küszködő sihedereket csinál, nem magyarázható mással, mint hogy – leginkább az apja ellen fellázadó középső fiú, Hám esetében – a történet dúsítása végett fejlődéstörténetüket kívánta bemutatni az özönvíz történetével párhuzamosan. Ez az ötlet védhető lenne, csak sajnos ehhez nem elég kidolgozott egyik karakter sem. Közben annyi minden másra, leginkább külsőségekre kell figyelni. Túl sok állat nyüzsög a földön, amelyeknek színes kavalkádját a film mindenképpen érzékeltetni kívánja, és a három hatalmas állatcsoport Teremtő általi beterelése a bárkába a film csúcsjelenetei közé tartozik.

Persze akcióra, szenvedélyre és drámára is szükség van, ezek pedig egészen más irányt nyitnak, mint a befelé koncentráló, eszköztárukban minimalista, jellemfejlődésre koncentráló művek.

* * *

Aronofsky önmagához hűen foggalkörömmel ragaszkodott a lélektani drámához, olyannyira, hogy a film műfajmegjelölése (!) is filmdráma. Ezzel azonban újra egy nagyon lényeges szempontot hanyagolt el, méghozzá Noé történetének korabeli kontextusát. Az *Ószövetségben* szó sem lehetett arról, hogy egy gyermek az apjának nemet mondjon. A gyermekek feltétlen engedelmességgel tartoztak szüleiknek.

Nem véletlenül emlegetik apjuk nevével a fiúgyermekeket: *Lámekh fia Noé, Noé fia Sém.* Ha ezt a viszonyulást 21. századi relativista irányba terelte a rendező – például azzal, hogy Hám feleséget követel apjától, hogy mikor az megfeddi, sértődötten elrohan, vagy hogy a befogadott és felnevelt lány, Ila kioktatja Noét, stb. –, akkor a történet minden más aspektusát is ilyen „újkori individualistára" kellett volna formálnia.

Bár a Hámot alakító *Logan Lerman* riadt szemével, ijedten tébláboló jelenvalóságával valamennyire át tudja adni az öntudatra ébredő fiatal férfi önkeresésének sokszor tehetetlen kínját, komoly színészi teljesítménye ellenére az ő története sem kerek egész.

A földet elárasztó víztömeg mellett veszélyes vizeket jelentenek Aronofsky számára a szimbólumok is. A semmiből növő virág, a csoda folytán felfakadó forrás, a kő. Sajnos sokszor az az érzésünk lehet, a rendező csak dekorációként alkalmazza ezeket, valódi funkciójuk a filmben nincsen. Talán érdemes ezen a ponton a neves protestáns rendszeres teológus, *Paul Tillich* gondolatát megemlíteni, aki a szimbólumról egyenesen azt állítja, hogy az a transzcendensből részesedik. Ez a „túlnani tartalom" az, ami nem érződik a filmbéli „szimbólumokon".

Az atyai áldásadáskor használatos – Aronofsky fejéből kipattant – kígyóbőrt is említhetjük, amely egy – az egyébként hagyományosan a sátánit jelképező – állatról származó fénylő, levedlett bőrréteg. Ez a szimbólum minden bizonnyal ahhoz a többször bevágott jelenethez kapcsolható, amelyben a fehér kígyó fehérségét levetve sötétbe öltözik. Noé ezt az ősi örökséget szerzi vissza a Szentírás egy korábbi részében feltűnő alaktól, a filmben Noé főellenségétől, Kain leszármazottjától – akiről a Bibliából csak annyi tudunk, hogy a kovácsmesterek ősatyja –, Tubalkaintól.

A kígyóbőr átvezet bennünket egy újabb problémakörbe. Aronofsky sajnos beleesik az amatőr filmrendezőkre jellemző fekete-fehér emberábrázolás hibájába, amely a *Fekete hattyú* finom árnyalatai után meglepőnek mondható. Tubalkain, a főgonosz olyan, mintha *A Karib-tenger kalózai* című filmből lépett volna elő; ellenszenvet érezhetünk, ha a főhős ellen fenekedik, de semmilyen lényeges szellemi tartalom nem társítható hozzá. Bár kétségkívül szájába ad a rendező egyfajta lebutított, Isten ellen lázadó filozófiát, komolyan azonban semmiképp nem vehető karakter.

* * *

Összességében elmondhatjuk: a nagy vállalkozás nem tette nagy filmmé a *Noét.* Bár Aronofsky kétségkívül nagy kedvvel és lendülettel nyúlt a témához, és például a kőóriássá vált bukott angyalokkal – akik aztán Noé szövetségesei lettek, és maguk építették a bárkát – egyedi megoldásokra törekedett, mégis olyan, mintha nem tisztult volna le benne a történet. Mintha pont azt a megkerülhetetlen harcot nem vívta volna meg a maga rendezői világában, amelyet Noé szerepkonfliktusával a nézőknek megmutatni kívánt.

A *Noé* technikailag, továbbá nagyrészt a színészi teljesítményt tekintve is érett, ám szellemiségében gyermekded alkotás. Az Isten-kérdéssel egyáltalában nem tud mit kezdeni. Spirituális és szellemi zavarát monumentális képi megoldásokkal leplezi.

■ Kinyik Anita

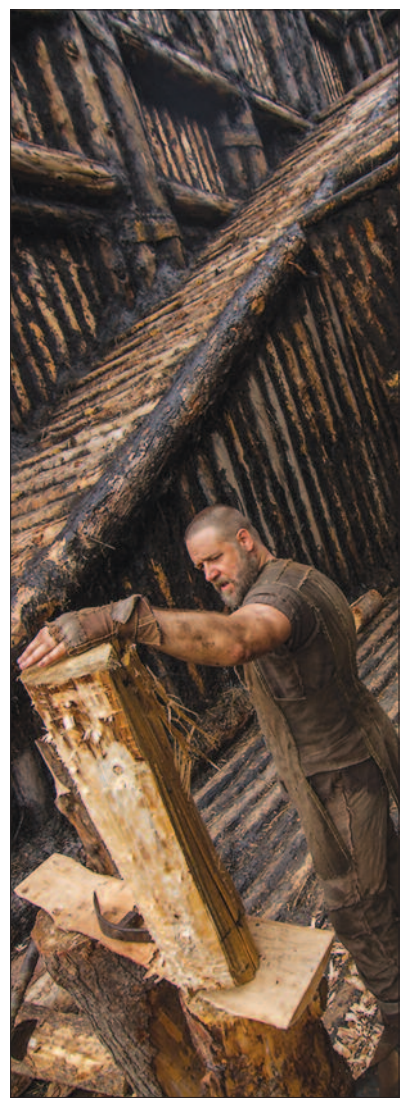

„Hol van a te testvéred?”

Ámos Imre és a 20. század összművészeti kiállítás – Varsóban

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a varsói Magyar Kulturális Intézet szervezésében június 23-án nyitották meg a varsói Emanuel Ringelblum Zsidó Történeti Intézetben a magyar soa tragikumát feldolgozó összművészeti kiállítást.

A Magyarországi Evangélikus Egyház együttműködésével korábban Szentendrén, Dunaszerdahelyen, Pécsett, Berlinben és Budapesten bemutatott összművészeti kiállításról tavaly a Corvina és a Luther Kiadó gondozásában album is készült. Most a magyar soa hetvenedik évfordulóján egy hasonlóan tragikus sorsú városban, Varsóban tekinthető meg a tárlat.

A 20. század egyik kimagasló alkotója, a munkaszolgálatos, majd Németországban életét vesztett *Ámos Imre* (1907–1944) művei mellett kortárs művészkiválóságok alkotásai által jelent meg a magyarországi holokauszt borzalma és a résztvevők által megfogalmazott, ártó ideológiától való határozott elfordulás azon a tárlaton, melynek fővédnöke *Schweitzer József* nyugalmazott országos főrabbi, védnökei pedig *Fabiny Tamás* evangélikus püspök és *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát.

A *Genezis könyvéből,* Kain és Ábel történetéből az Úr által feltett kérdésre – *„Hol van a te testvéred?”* – reflektáló tárlat az irodalom, a szobrászat, a képzőművészet, a film és a zene eszközeivel fogalmazza meg, hogy az élet tisztelete, a másik ember védelme – az ember emberségének kérdése. A kiállításon a szolnoki Damjanich János Múzeum tulajdonát képező huszonöt Ámos Imre-alkotás – köztük a *Szolnoki vázlatkönyv,* az *Angyal* vagy az *Égő óra* sorozat – mellett közel negyven kortárs művet mutattak be.

Így megtekinthető *Gothár Péter Akasztottak* című filmje, olvasható *Kertész Imre* publikálatlan naplójegyzete, *Ferdinandy György* vagy *Závada Pál* emlékezése éppúgy, mint ahogy hallható a *Szent Efrém férfikar* zsoltárparafrázisa és *Fassang László* orgonaművei. A kiállításon szerepel többek között *Vojnich Erzsébet* két alkotása mellett *Harasztÿ István* lélekharangja, *Tölg-Molnár Zoltán* alkotásai és *Pauer Gyulának* – a Duna-parti cipők alkotójának – T4 madáretetője, *Matzon Ákos* alkotása, valamint megtekinthetők *Deim Pál* szögesdrótmotívumai, *Kalmár János* emberi viszonyokat feldolgozó szobrai.

Ámos Imre alkotásai sötétszürke falon, lágy fénnyel megvilágítva jeleznek egy embertelen kort, míg a kortárs alkotások világosszürke falon, erőteljes megvilágítással hirdetik a reflexiókat.

A kiállítást *Paweł Śpiewak,* a Varsói Egyetem szociológiaprofesszora, az Emanuel Ringelblum Zsidó Történeti Intézet igazgatója köszöntötte. Az igazgató Ámos Imre életútjáról, a magyar holokauszt tragédiájáról beszélt.

Gyurcsík Iván, Magyarország varsói rendkívüli és meghatalmazott nagykövete köszöntőjében kiemelte: „Az önmagunkkal való szembenézést segítik a maihoz hasonló események, kiállítások is, és emlékeztetnek az elpusztított több százezer sorstársunkra, polgártársunkra. Önreflexióra késztetnek, elgondolkodtatnak bűnről, ártatlanokról és bűnösökről, felelősségről, áldozatokról és gyilkosokról, a megismerés fontosságáról, az emlékezés és emlékeztetés parancsáról és a felejtés tilalmáról.”

A SZERZŐ FELVÉTELE

A kiállítást *Dés László* megrázó zenéjével és *Galambos Ádám* evangélikus teológusnak, a kiállítás kurátorának beszédével nyitották meg. A kurátor a többek között Kossuth- és Liszt-díjas zeneszerző és zenész előadásában a *Szól a kakas már* kezdetű magyar–zsidó népdal alapján, a kiállítási alkotások szellemiségében nyitotta meg a tárlatot. A *„Hol van a te testvéred?”* kérdéssel kapcsolatban hangsúlyozta: „A kérdés tehát nem más, mint hogy mi, első, második, harmadik vagy negyedik generáció; zsidó, keresztyén, nem vallásos; lengyel, magyar vagy más országból származó tudjuk-e – és ha igen, hogyan – Auschwitz utáni embernek tekinteni magunkat. Olyannak, akinek nemcsak meg kell válaszolnia a kérdést, hanem akinek maga a kérdés identitása része. Avagy mi is – Kainnal – megpróbáljuk a múltat megkerülni vagy elhessegetni, magunkat tisztára mosni, más bűnöst keresni, azaz torz, gyökértelen emberré válni. Roppant nehéz felelősség Auschwitz után élni.”

■ Galambos Ádám

HIRDETÉS

Könyvbemutató Nemeskéren

Megjelent *A nemeskéri evangélikus egyházközség története* című könyv. Július 13-án 15 órakor a nemeskéri evangélikus templomban *Gabnai Sándor* esperes emlékező istentisztelettel, majd a kultúrházban a szerző, *Tóth Csaba* mutatja be. Minden érdeklődőt szeretettel várnak. A kiadvány kapható Tóth Csabánál (8960 Lenti, Zrínyi Miklós u. 8/B) és a soproni evangélikus templom iratterjesztésében, valamint *Joóné Nagy Csilla* nemeskéri polgármesternél. Ára 500 forint.

Egy sokrétű

Százhuszonöt éve született *dr. Fritz (Fejes) László* (1889–1967), aki a két világháború között az erdélyi magyar, majd a magyarországi evangélikus egyházi közélet tevékeny, bár kevéssé ismert alakítója volt. Életének közel nyolcvan esztendeje alatt létrehozott sokrétű életműve mindenképpen érdemessé teszi őt arra, hogy felidézzük alakját. A 20. század első felének történelmi viharai nyomot hagytak az ő fordulatokban bővelkedő életén is. Az Evangélikus Országos Levéltárban hosszú évtizedeken át érintetlenül fekvő, felfedezésre váró irathagyatékát áttanulmányozva készült az alábbi megemlékező portrévázlat.

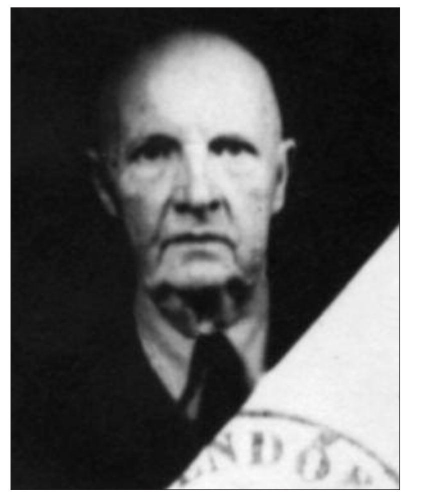

Az evangélikus vallású Fritz László 1889. augusztus 1-jén Máramaros megyében, a ma Romániához tartozó Rónaszéken született. Apja (friedenliebi) *Fritz Pál* kincstári főmérnök, rónaszéki bányafőnök, főbányatanácsos, anyja *Bresztovszky Szűcs Mária.*

Az 1694-ben magyar nemességet szerzett Fritz család különösen a 18. századi Selmecbányán vitt jelentős szerepet. A család egykori selmecbányai főtéri háza ma is a Fritz-ház nevet viseli. A család egyik evangélikus őse adományozta 1744-ben a katolikusoknak azt a hegyet, ahol a jezsuiták 1751-re felépítették a méltán híres selmeci kálváriát, amely szép példája volt a korai vallási türelemnek is.

Egyetemi tanulmányait Fritz László a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen végezte. Kolozsvári joghallgatóként szépirodalmi próbálkozásai is voltak: *Alphonse Daudet* 19. századi francia naturalista író két novelláját is magyarra fordította. Jogi doktorrá 1913 nyarán avatták, ezt követően megházasodott.

A kolozsvári magyar presbiter és püspökségi tanácsos

Induló jogászi pályája akkori lakóhelyéhez, Kolozsvárhoz kötötte, különféle bírói tisztségekben dolgozott. A trianoni döntéssel Romániához került Kolozsváron az 1920-as években élénk evangélikus egyházi és magyar kisebbségkutatói tevékenységet fejtett ki. A Romániához került területek magyar evangélikussága önálló egyházat kívánt alakítani, egyrészt a már 1918 előtt is a magyarországi evangélikus egyházhoz tartozó barcasági és partiumi gyülekezetekből, másrészt a – többek között az addig a szászokhoz tartozó – kolozsvári egyházközségből. Az erdélyi szász egyház ugyanakkor – élvezve a román államhatalom támogatását – főleg ez utóbbi ellen küzdött.

Fritz László a kolozsvári magyar evangélikus gyülekezet presbitereként – vetekedve a szász egyházzal – az erdélyi evangélikus egyházi közéletben a magyar nyelvi irányzat képviselője volt, és főként iskolai kérdésekkel foglalkozott. Emellett az aradi evangélikus (magyar) egyházkerület egyetlen újságjaként 1920-tól megjelenő, magyar nyelvű, kolozsvári kiadású *Evangélikus Néplap* szerkesztőjeként is tevékenykedett. Az újság 1924. évi 6. számában megjelent, *Mi vár reánk kolozsvári evangélikus magyarokra és mi vár a kolozsvári német evangélikusokra, ha a szászok győznek az egyházi választásokon* című cikkében kiállt a magyar evangélikus egyházi érdekek mellett.

A magyar és a szász egyházi küzdelem erősödésével, 1929. január 15-én az *Evangélikus Néplapban* kolozsvári presbiterként felhívta a magyar egyházakat, hogy lépjenek ki az egyházkerületi szövetségből. Emiatt 1929. július 3-án a szászsebesi egyházkerületi fegyelmi bíróság – vagyis az erdélyi szász egyház – a hivatali kötelezettségének megszegése miatt indított ellene fegyelmi eljárást, majd a kolozsvári presbitériumból való kizárással és jogainak megvonásával büntették.

A szász egyház rá vonatkozó döntésének érvényességétől vagy érvénytelenségétől függetlenül Fritz László az aradi evangélikus (magyar) egyházkerületen belül az 1929–30-as tanévben a közreműködésével Kolozsváron – jóléti intézményként – létrejött Luther Otthon igazgatója volt. Az otthon nyolc lelkésznövendék számára nyújtott kényelmes lakást.

Az erdélyi magyar evangélikus egyházban betöltött jelentős szerepére utal továbbá az is, hogy 1931-ben hosszabb írásra is felkérték, amelyben egykori harcostársa és barátja, a szász egyház által a román államhatalom segítségével meghurcolt *Kendeh-Kirchknopf Gusztáv* kolozsvári lelkészre emlékezett halálának alkalmából. Sorait az aradi püspökség előadótanácsosaként vetette papírra.

„Kedves kötelességet teljesítek egyúttal, amikor halálának évfordulóján (…) nemes profilját fölidézem, hogy mindnyájunknak eszébe jusson, milyen sok áldozatot, munkát, acélkemény jellemet, lutherániánkhoz, magyarságához való hűséget tanúsított erdélyi működéseinek éveiben vitéz dr. Kendeh-Kirchknopf Gusztáv” – írta. Ez a hűség Fritz Lászlóra is igaz volt.

Kutatómunka a magyar kisebbségért

Élénk és küzdelmektől sem mentes erdélyi evangélikus egyházi tevékenysége mellett nem kevésbé fontos Fritz Lászlónak az a munkája, amelyet a magyar kisebbség érdekében fejtett ki mint kutató, illetve író.

A trianoni döntést követő első évtizedben az erdélyi magyarság nemzetiségstatisztikai és népesedési viszonyait vizsgálta, és közölte is a feltárt adatokat. Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE), valamint az Országos Magyar Párt (OMP) statisztikai szakosztályán a két világháború közötti romániai magyarság nemzetiségi és népesedési viszonyainak kutatója, az erdélyi magyarságra vonatkozó statisztikai adatok összegyűjtője és feldolgozója volt. Mindezeket figyelembe véve a trianoni döntést követő évtized, illetve a két világháború közötti időszak erdélyi magyar szellemi életének tevékeny alakítójaként tekinthetünk rá.

E tevékenységéhez kapcsolódóan főműve a *Sulyok István* református püspök társszerkesztésével Kolozsváron kiadott, *Erdélyi Magyar Évkönyv 1918–1929* című könyv. Az 1930 októberében lezárt kötetben összefoglaló tanulmányt írt az erdélyi magyarság lélekszámáról, területi megoszlásáról, egyházi szervezeteiről, iskolaügyéről és a magyar anyanyelvű zsidóságról.

E főművének tekinthető kötet mellett az 1920-as években a magyar nyelv és iskolaügy kérdéseiről közölt közel negyven tanulmányt a *Magyar Kisebbség* című erdélyi nemzetpolitikai (társadalomtudományi) folyóiratban.

Budapesten a német kisebbségért – a náci befolyással szemben

1932 májusában, Budapestre való végleges költözésekor a *Magyar Kisebbség* szerkesztősége a címoldalon elismerő szavakkal méltatta Fritz Lászlónak az erdélyi magyarság érdekében kifejtett munkásságát.

„Ismét egy olyan férfiu hagyta el Erdélyt, aki elárvult nemzeti ügyünkért komolyan dolgozott. (…) Amikor Fritz Lászlótól – egyik legkiválóbb munkatársunktól – mint küzdelmeink részesétől ezennel búcsút veszünk… Folyóiratunk olvasói leg-

Személyi törzs[lap]

1. Családi és utóneve: DR. FEJES
2. Előző (leánykori) neve: DR. FRITZ LÁSZLÓ N…
4. Születési helye: MÁRA-MAROS ország megye RÓNASZ…
Ideje: 1889 év augusztus
5. Állása, foglalkozása: nyugdíjas
6. Iskolai végzettsége: egyetem
8. Anyja leánykori neve: SZŰTS MÁRIA
9. Apja családi és utóneve, születési helye: Fritz Pál, Selmecb…
10. Munkahelyének megnevezése: – címe: – város község
11. Szakképzettsége: jogász
Házastársa: 13. Családi és utóneve: Csókó Sá…
15. Születési helye és ideje: Szolnok ország megye Tur…
16. Házasságkötés helye és ideje: Békés ország megye Kon…
17. Állandó lakása: Jelenleg: Kondoros város község
1938-ban: Budapest város T…
1918. I. hó 1-én: // város község //
18. Volt-e 1946 előtt külföldön: nem
19. Hol:
21. Katonai szolgálatot teljesített-e: nem
Kelt Kondoros, 19.. …
Spitzer Jolán
személyi törzslapot kiállító aláírása
0-96…

evangélikus személyiség

Portrévázlat dr. Fritz (Fejes) Lászlóról

jobban ismerik azt a kötelességteljesítést, amelyet Fritz László végzett. Nem hangos szólamok kürtöléséből állott ez, hanem fáradságos adatgyűjtésből és adatok rendszeres feldolgozásából. 1923 óta éppen negyven tanulmánya jelent meg minálunk, melyek füzeteink több mint négyszáz oldalát igényelték. Emellett szerkesztője volt az Evangélikus Néplapnak, egyik szerkesztője az Erdélyi Magyar Évkönyvnek, amelyben öt terjedelmes tanulmánya jelent meg. Mindezeken kívül más folyóiratokban és napilapokban is gyakran találkozhatunk szellemtermékeivel, melyek mindig tárgyilagosak és alaposak voltak. (…) Ezért a pontosságáért tartotta őt pártunk [az Országos Magyar Párt] kisebbségi szakosztálya is állandóan az előadói tisztben" – áll a munkáját méltató írásban.

Áttelepülését követően, 1932-ben Fritz Lászlót a magyar fővárosban bíróként kormányzati munkára rendelték, előbb az Igazságügyi Minisztériumba, majd a Miniszterelnökségre, ahol a Kisebbségi Osztályon a hazai német ügyek – kúriai bírói rangban dolgozó – szakelőadója volt.

Kolozsvárhoz hasonlóan Budapesten is jelentős evangélikus egyházi tevékenységet fejtett ki, ugyanis 1944-ig az *Evangélikus Életet* kiadó Országos Luther Szövetség igazgatójaként is dolgozott. Ekkor a budavári evangélikus gyülekezet tagja volt. A főváros mai I. kerületében – társadalmi állásának megfelelően – nagypolgári életet élt. Autóhasználati naplója szerint kikapcsolódásként például a fővárosi fürdőkbe ment,

vagy a ligetekbe járt sétálni, de a mozi, a színház vagy az opera sem hiányzott a programjából.

Kormányzati tisztviselőként az akkori államvezetés bizalmát élvezve betekintést nyert számos komoly, a nyilvánosság előtt nem ismert ügybe. Az akkori miniszterelnökök, miniszterek és államtitkárok részvételével zajlott, bizalmas megbeszéléseken vett részt, amelyekről – jelenleg az Evangélikus Országos Levéltárban őrzött – emlékeztetőket és feljegyzéseket is készített. Levéltári irathagyatéka alapján látható, hogy a Miniszterelnökségen mint a hazai német kisebbségi ügyek felelőse sokrétűen küzdött az egyre erősödő német birodalmi (náci) befolyás ellen.

A Szálasi-féle nyilasuralom alatt a szolgálattételt meg is tagadta, ezért felmentették állásából. Egy 1951-ben kelt evangélikus egyházi levél szerint „a fasiszta időkben üldözöttek védelmezője és támogatója" volt. Magyarországi pártnak nem volt tagja, ugyanakkor a Budapesten tanuló erdélyi magyar egyetemi és főiskolás ifjakat segítő Népies Irodalmi Társaság és a Magyar Revíziós Liga nevű társadalmi egyesületekben tagságot vállalt. Számos, erdélyi magyarsággal kapcsolatos újságcikke is megjelent a *Pesti Hírlapban.*

Az erdélyi magyarság érdekében végzett jelentős tevékenységének jutalmaként Nemzetvédelmi Kereszt kitüntetést kapott, 1939. március 23-án pedig a Magyar Érdemrend tisztikeresztje állami kitüntetésben részesült miniszterelnökségi munkája elismeréseként.

Magas állása ellenére ugyanakkor a kevésbe rangos embereknek is igyekezett segíteni, ügyes-bajos dolgaikkal is lelkiismeretesen foglalkozott. Erre jó példa az a levelezés, amelyet szülőfalujának, Rónaszéknek a második világháború alatti visszacsatolását követően „a rónaszékiek erős pártfogójaként" a helyi jegyzővel, a plébánossal és segítségre szoruló falusi emberekkel folytatott. A levelek lokálpatriotizmusát segítő gondoskodását és keresztyéni szeretetét tanúsítják.

„A képviselőtestület valamennyi tagja meghatottan kért arra, hogy hálájukat tolmácsoljam, hogy a község ügyes-bajos dolgában Méltóságod fáradságot nem kímélve valóban eljár" – olvasható egy neki írt levélben. Egy személyesebb hangvételű rónaszéki levél szerint pedig „megéreztük a felénk sugárzó atyai jóakaratot és bizalmat, mely nagyon jólesett most. Nagyon-nagyon hálásak vagyunk érte, s mindenkor büszke leszek a Te kitüntető barátságodra, kedves Laci bátyám!"

A háború után – amikor még dolgozhatott

1945 áprilisában, a háború magyarországi befejeztével a német hangzású és a világháború után negatív csengésű Fritz családnevét – az esetleges mindennapi kellemetlenségek elkerülése végett is, feltehetően első felesége, *Fejes Julianna* után – Fejesre változtatta.

1945 májusában a miniszterelnökségi igazolóbizottság az igazolási eljárás eredményeként – a háború alatti, nem kifogásolt magatartása alapján – igazoltnak mondta ki. Mindezeknek köszönhetően a második világháború után a közigazgatásban bevezetett, hátrányos megkülönböztetéssel és foglalkoztatási tilalommal járó, úgynevezett bélistázás nem érintette, így újra a Miniszterelnökségen dolgozott a nemzetiségi ügyosztályra berendelt kúriai bíróként.

Ez idő alatt az aktuális kisebbségpolitikai-nemzetiségi kérdésekkel – így a bukovinai székelyek magyarországi betelepítésével, a felvidéki magyarok helyzetével és a béke-előkészítés kisebbségpolitikai vetületével – kapcsolatos ügyekkel foglalkozott. A Miniszterelnökségről távozva a Legfelsőbb Bíróságon polgári jogi ügyekben ítélkező bíró volt 1946 nyarától 1950 végéig.

Tagja volt a Horthy-korszakbeli tiltás után már engedélyezett, Libertas nevű szabadkőműves-páholynak, majd elnöke a gyűjtőpáholyként létrehozott Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy Ítélőszékének. Érdekesség, hogy a Libertas páholyban *Tarján Ödön* felvidéki magyar és *Hegedűs Nándor* erdélyi magyar – a trianoni döntés után e határon túli területeken jelentős szerepet betöltő – kisebbségi politikusokkal volt együtt.

Mindeközben a háború utáni Magyarországi Evangélikus Egyházban világi vezetői tisztségeket viselt. 1945-től a Luther Szövetség társelnöke, 1949-től egyetemes főügyész, egyetemes presbiter, és 1951. június 1-jétől az egyház jogi osztályának a vezetője is volt. Egyházi világi vezetői pozíciói a kommunista párt- és állami vezetők részéről vélhetően nem minősülhettek politikai szempontból elsőrendűen veszélyesnek, mert az 1940-es évek második felében valamennyi felekezet első számú vezetői – így az evangélikus egyház püspökei – ellen is megindított „antiklerikális" támadássorozatokban még nem vették célkeresztbe.

A kommunista diktatúrában: kényszernyugdíjazva, kitelepítve, kisemmizve

A megszilárduló kommunista diktatúrában azonban, az 1950-es évek elején az embertelen üldözés őt is elérte. 1950. december 31-ével – hatvanegy évesen – legfelsőbb bírósági bírói állásából kényszernyugdíjazták, miután sor került a „reakciós bírák káderezésére". Ennél is súlyosabb csapásként az 1951 nyarán történt nagyszabású fővárosi kitelepítés során mint „volt horthysta kúriai bírót", így „osztályidegen" elemet kitelepítették (internálták) Budapestről a Hajdú-Bihar megyei Hajdúhadházra. Itt egy szintén üldözött, úgynevezett „kulák" parasztcsaláddal költöztették össze.

Kétszobás, összkomfortos polgári lakását a VI. kerületi Rippl-Rónai utcában haladéktalanul ki kellett ürítenie, és huszonnégy órán belül át is kellett adnia. A kitelepítés elleni, az evangélikus egyház világi és egyházi vezetőinek támogatásával a belügyminiszterhez beadott fellebbezései sikertelenek voltak, így nem kerülhette el szomorú sorsát. Az elutasító iraton kézírással a „Kossa [*Kossa István* az Állami Egyházügyi Hivatal akkori elnöke] elvtárssal megbeszélve, lehet vinni, nem" szövegrész szerepel egy nagy „NEM" pecsét kíséretében.

Érdekesség, hogy a kényszerrel kiürített polgári lakásába 1951 nyarán beköltöző, akkor fiatal házaspár 1992-ben, a kárpótlási törvénykezés idején már mint nagyszülők e lakást az unokájuknak ajándékozták, bár továbbra is ők lakták.

A kitelepítésen túlmenően 1951-ben Fejes Lászlót a nyugdíjától is megfosztották. Korábbi vidéki ingatlanvagyona, így a két háború között Zamárdiban épített nyaralója a világháborús pusztításnak és szabad rablásnak esett áldozatul, míg a háború után az ismét Romániához került Rónaszéken a nyári lakását is elveszítette. 1951 nyarán, tisztességgel átdolgozott és a közösség érdekében kifejtett hasznos évtizedek után, joggal remélve a békés nyugdíjas életet, ott állt – szó szerint – a hortobágyi puszta közepén, mindenéből kisemmizve, emberi méltóságától megfosztva…

A Belügyminisztérium 1951 őszén kérelmére engedélyezte, hogy Hajdúhadházról a Békés megyei Kondorosra költözzön, ahol azonban „új lakóhelye ugyancsak kényszertartózkodási helyként tekintendő". 1951 szeptemberében költözött át Kondorosra. Vélhetően volt pesti házvezetőnője, *Csótó Sára* kondorosi lakos vállalta elszállásolását és eltartását. A már özvegy Fejes László ekkor „fizikai munkára teljesen képtelen, teljesen egyedülálló, ellátásra és ápolásra, gondozásra szoruló idős, 62 éves ember".

A vidéki száműzetés és magányosság sötét árnyékában a hatvanegy esztendős, őt befogadó asszonyt 1954-ben, hatvanöt évesen Kondoroson feleségül vette. Az emigráns rokonokkal való akkori levelezéséből is megállapítható, hogy nyomorúságos körülmények között élhettek, mert többek között élelmiszer- és ruhaküldeményeket kértek.

1963-ban rehabilitációját, illetve régi nyugdíjának folyósítását és egy egyszobás lakás kiutalását kérte, ezt azonban a Belügyminisztérium rehabilitációs bizottsága azzal az indokkal utasította el, hogy a „kitelepítés nem kapcsolódik a munkásmozgalmi sze-

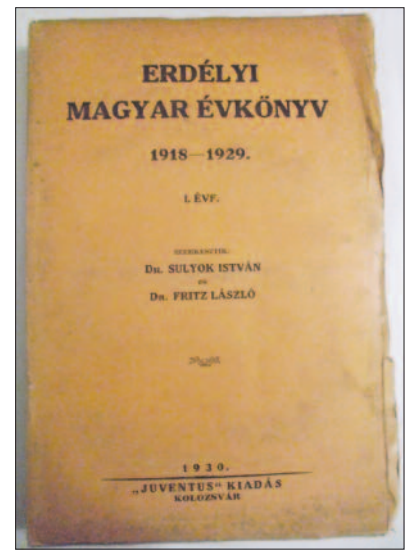

mélyek ellen indított törvénysértő eljárásokhoz". A rendelkezésre álló adatok szerint a Belügyminisztérium operatív nyilvántartásában 1958-tól „megfigyeltként" szerepelt, és csak 1965-ben törölték, mert „az operatív nyilvántartásba vételkor feltüntetett terhelő adatokkal, ellenséges tevékenységével ellentétben, ellenőrzött bizonyítékok alapján nevezettre terhelő adatokkal nem rendelkezünk, kategóriát nem képez, időskorú, 76 éves".

„Életében nem rehabilitálták"

Fejes László kondorosi éveiről személyes emlékeket őrzött *Táborszky Lászlóné,* a néhai békéscsabai esperesnek, *Táborszky Lászlónak* az özvegye, aki szerint „az igazi úriember, csendes, jólelkű, halk szavú Laci bácsi" szegényes körülmények között élt Kondoroson, de hitét itt sem vesztette el, alázatosan tűrte a megpróbáltatásokat, és a helyi evangélikus templomot is rendszeresen látogatta. Gyermektelenül, nyugdíjasként hunyt el 1967. január 18-án. A kondorosi evangélikus újtemetőben helyezték örök nyugalomra.

Az Evangélikus Országos Levéltárban őrzött, sokrétű irathagyatékának véletlen felfedezését és feldolgozását követően – halála után negyvenkét évvel megtörve a csendet –, 2009. február 19-én a Nemzeti Emlékhely- és Kegyeleti Bizottság Fritz (Fejes) László kondorosi sírhelyét a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította, kifejezve ezzel az utólagos erkölcsi elismerést is. Az állami bizottság döntéséről szóló, a sírhelyre kihelyezett emléktábla utolsó sora azzal zárul, hogy „életében nem rehabilitálták".

Hiszem, hogy teremtő Jóistenünk kegyelméből azonban a rehabilitáció Fritz (Fejes) László esetében is megtörtént, és ő odafentről csendesen szemléli az utókor róla való megemlékező törekvéseit.

■ Dr. Fricz-Molnár Péter

Kiüresedő munkahelyek – kiüresedő kapcsolatok?

Beszélgetés – nem csak – a jövő irodájáról

Bizonyára olvasóink között is vannak, akik jártak már „újmódi” irodában. Az új irányzat jegyében átalakított munkahelyeken – a korábbi gyakorlattól eltérően – senkinek nincs saját íróasztala. A számára kijelölt teremben mindenki oda ül le, ahol éppen helyet talál, és ahol a „leghatékonyabban” tudja végezni munkáját. Már amikor bent van. Hiszen a nálunk is mindinkább meghonosodó trendnek része a távmunka is: a dolgozók feladataik nagy részét irodán kívül, jobbára otthonról látják el. S hogy miért érdemes erről beszélni egy keresztény hetilapban? Mert az új módi messze túlmutat a munkaszervezés kérdéskörén. Átalakuló világunkban egy újfajta életvitel, sőt életszemlélet érhető tetten benne. S ez a szemlélet nem csupán a munkahely és az otthon viszonyát forradalmasíthatja, de jelentős hatással lehet a családokra, gyermekeinkre, s még ki tudja, milyen változásokat hozhat mindennapi életünkben… A kérdés csak az, hogy van-e egyáltalán értelme, létjogosultsága. *Csanki Beáta* frissen végzett formatervezőt faggattuk erről, aki *A jövő irodája* címmel írta szakdolgozatát a budapesti Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen.

A SZERZŐ FELVÉTELE

– Miért van szükség új típusú irodákra, amikor szemmel láthatóan sokan nagyon jól megvagyunk a régiekben?

– Nem feltétlenül. Az irodák kihasználtsága ugyanis jelenleg negyven–hatvan százalék, ami azt jelenti, hogy az asztalok mintegy fele folyamatosan üresen áll. Ez egyrészt nagyon nem jó a vállalatoknak, hiszen szeretnének minél jobb kihasználtsággal, azaz minél gazdaságosabban működni. Másrészt a dolgozónak jelenleg nincs választási lehetősége. Kap egy asztalt egy székkel, többnyire unalmas, szürke munkakörnyezettel. Az új irányzat lényege pont az, hogy minden szervezetnek magának kell kitalálnia, kialakítania a saját szervezeti működéséhez ideális irodát. Olyat, amelyben az alkalmazottak a legmegfelelőbb körülmények között tudják végezni a munkájukat, figyelembe véve azt a legfőbb szabályt, hogy a különböző tevékenységeknek mindig külön munkaterületeket kell biztosítani.

– Mi áll ennek az elméletnek a hátterében, és honnan indult?

– Nem túl meglepő módon az Egyesült Államokból származik, ahol 1985-ben kezdték – kutatási eredmények alapján – a mostani, modernnek nevezett irodák elődjét kialakítani. A koncepciónak a lényeget összefoglaló jelszava ez volt: „Az irodád ott van, ahol te vagy.” Vagyis – a megszokott körülmények közül kiszakítva – elkezdték rugalmasabbá, mobilissé tenni a munkatársakat. Idővel aztán létrejött a koncepciót kiszolgáló ipari háttér, míg végül az újabb kutatási eredmények megerősítették, visszaigazolták a feltételezéseket.

– Ön milyen szempontból foglalkozik ezzel a kérdéskörrel?

– Mivel formatervezőként végeztem, erről az oldalról próbálom megközelíteni a belső terek kialakításának lehetőségeit, összevetve a szükségletekkel, emberi igényekkel és a pszichológiai háttérrel.

– Van olyan eredmény, amely hitelesen bizonyítja, hogy az új jobb, mint a régi?

– Valójában utólagos teljesítményfelmérés alapján szokták megítélni a hatékonyság növekedését. A dolgozók viszont – úgy tűnik – máris jobban kedvelik, változatosabbnak találják ezeket a munkahelyeket. De a vállalatnak is megéri ez az irodatípus, hiszen mindig teljes kihasználtsággal működik. A kép valójában akkor lesz teljes, ha hozzávesszük a távmunka gyakorlatát. *(Távmunka: amikor a dolgozó számítógépe segítségével kívülről kapcsolódik rá a céges hálózatra. – Gy. G.)* A mai generációk teljesen másképpen élnek, mint a régiek, számukra ez tökéletesen elfogadható, kedvelt, természetes – sőt már elvárt – gyakorlat is.

– Azt elhiszem, hogy a munkáltatóknak megéri így működtetniük az irodákat. De valóban jobb lenne a munkavállalónak is, hogy „elveszejti” önmagát? Nekem úgy tűnik, mintha megszűnt volna szempont lenni a Teremtő képmására alkotott lény, a – munkahelyi – közösségekről már nem is beszélve…

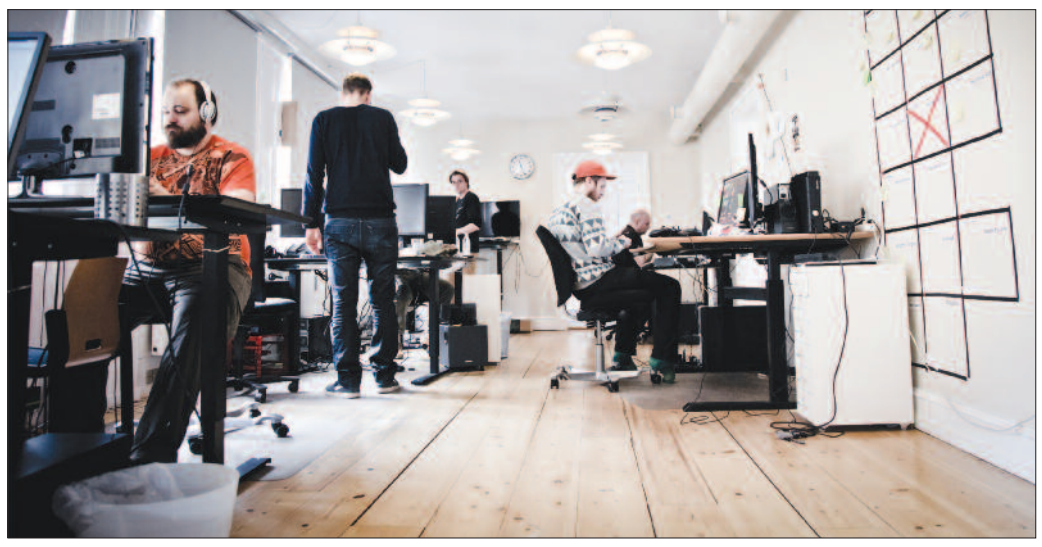

FORRÁS: INTERNET

– Messziről ez akár igaznak is tűnhet, ám az elmélet mind a kétféle embertípus – vagyis a külső világ felé forduló, úgynevezett extrovertált, illetve a befelé forduló, zárkózottabb, introvertált ember – igényeit figyelembe veszi: teret ad az egyén elfogadásának, és közösségi élményeket is előhív. A cél, hogy a környezet komfortos, motiváló és inspiráló legyen.

– Milyen társadalmi hatásai lehetnek az új rendszernek? Mennyire alakítja át az ember magánéletét?

– Az elektronikus kommunikáció, a digitális kultúra elterjedése olyan társadalmi változásokat hozott, amelyeket csak az írásbeliség kialakulásához lehet hasonlítani. Ám míg az néhány száz évet vett igénybe, a digitális technika térhódításához egy-két évtized elegendő volt. Ennek végterméke az úgynevezett hálózatosság, a „hálózatra kötött kommunikáció”. Az ehhez való viszonyulás pedig már meglátszik a generációk különböző kommunikációs, végső soron pedig életstratégiáján. Hiszen például míg az idősebbek a személyes megkeresést, kapcsolatokat részesítik előnyben, addig az úgynevezett *Y generációhoz* tartozó fiatalok már automatikusan az elektronikus eszközökhöz nyúlnak.

Mostanra eljutottunk oda, hogy individualista társadalomban élünk. Az újfajta irodák kialakításánál mégis meghatározó, hogy a közösség is előtérbe kerüljön. Ennek pedig az a tudományos magyarázata, hogy törekedni kell a véletlenszerű, dinamikus kommunikációra az egyének között, amely – ha együttműködéssel párosul – bizonyítottan növeli a hatékonyságot. Véletlenszerű kommunikáción azt értjük, amikor a közlő önkéntelenül nyújt információt. Amikor például valaki meghall valamit, „elkap” egy beszélgetést.

Másrészt az Y generáció motivációja már nem kizárólag a minél magasabb fizetés, hanem a személyes szabadság, a rugalmasabb munkaszervezés, a jobb magánélet-munka egyensúly kialakítása is. Vagyis nagyon fontos szempont számukra, hogy ne csak munkahelyük legyen, hanem hasznos, értelmes, állandó mozgást, „pörgést” igénylő-biztosító tevékenységük is. Mindez pedig kihat a családok életére, például az időbeosztásra, a munkamegosztásra is. Most elsősorban persze a magasan képzettekről beszélünk, akik többfajta területen is tanulhattak, nyelvet vagy nyelveket beszélnek…

– Meglátásom szerint ennek a trendnek az a legnagyobb veszélye, hogy megváltozik az otthon, a család hagyományos szerepe, így talán ez utóbbinak a funkciója is. Számításba vette ezt valaki?

– Megint az Y generációra kell visszautalnom, amelynek tagjai az előző generáció rossz példájából okulva – sok válás, rengeteg túlórázás, szocializációs és pszichés problémák – nem akarják a jelenleg még tipikusnak mondható életmódot folytatni. Generációs tapasztalatuk szerint a szüleik ettől nem lettek boldogok. Ők több szabadságot akarnak…

– Sok ilyen munkahely van ma már Magyarországon?

– Ma még nincs sok. Erősen függ a vállalat méretétől, hogy tudja-e ezt a szervezési módot finanszírozni. Egyelőre inkább a kisebb vállalkozásokra jellemző ez a forma, a nagy multicégek most kezdenek ráeszmélni a benne rejlő lehetőségekre.

– Hol van ennek az újításnak a határa? Mi az út vége?

– Talán a hatékonyság maximalizálásának korlátai jelölik ki a határokat.

– Vagyis a gazdasági érdek. Ám a kiüresedő irodák kiüresedő kapcsolatokhoz, azok pedig felszínes munkavégzéshez is vezethetnek…

– Aki egészében átlátja ezt az irányzatot, az valószínűleg nem csak valamiféle gazdasági fogást lát benne, hiszen éppen az emberekért van… Én legalábbis nem látok ebben a trendben semmi kivetnivalót. A rugalmasabb életvitel kedvezőbb munka-magánélet egyensúlyt eredményezhet, csökkenhet a mindennapos munkahelyi feszültség… Ha az ember saját maga oszthatja be az idejét, akkor – a holtidők kiiktatásával – mindenki ideálisabban tudja megszervezni a saját és családja életét, kihasználni a napszakokat. Igaz, eltolódhatnak az arányok, de jó esetben több idő jut családi programokra, gyereknevelésre.

– S hogyan illeszkednek bele az új formába a nem az Y generációhoz tartozók?

– A rendszer alapvetően mindenkinek felkínál valamilyen lehetőséget, nem tilt senkinek semmit. Másképpen mondva: mindenkinek egyformán rendelkezésére áll minden lehetőség, kirekesztve végül is nincsen senki.

– Ön éppen most végzett. Irány a „nagybetűs élet”, a munkaerő-piaci megmérettetés. Hogyan képzeli el a jövőjét?

– Mindenképpen tervezéssel szeretnék foglalkozni. Egyelőre nem saját vállalkozásban, hanem egy ezen a területen tevékenykedő cégnél. Aztán a jövőben természetesen én is szeretnék magam gazdálkodni a saját ötleteimmel, de egyelőre nincs rá lehetőségem, hogy csak ezekkel foglalkozzam.

– Bizonyára sokat beszélget a hasonló élethelyzetben lévő fiatalokkal. Mennyire általános közöttük az imént felvázolt életpályamodell elfogadottsága?

– Alapvetően majdnem mindenki saját céget szeretne alapítani, önerőből, saját ötletből meggazdagodni, ám azt többnyire valamennyien belátják, hogy a jelenlegi társadalmi és gazdasági közegben ez bizony egyáltalán nem egyszerű.

■ Gyarmati Gábor

A szociológusok, társadalomkutatók különböző betűkkel jelölik a különböző korcsoportú, egy-egy szempontból hasonló tulajdonságot mutató embereket. Az *Y generáció* az 1980 és 1995 között született nemzedék, amely bár gyermekkorát még kültéri játékkal töltötte, ám felnőtté válása idején a számítógépes technológia már rendkívül fontos szerepet játszott. A fogyasztói társadalom alakítója és húzórétege ez a generáció, amelynek tagjai tökéletesen eligazodnak a legújabb trendek között, és pergő ritmusban élik az életüket.

Forrás: Wikipédia

Kettős elhivatottsággal – Válogatás evangélikus lelkészek irodalmi munkáiból

Jáni János szerkesztésében jelenik meg a Luther Kiadónál a *Kettős elhivatottsággal – Válogatás evangélikus lelkészek irodalmi munkáiból* című kötet, amely *Sántha Károly, Kutas Kálmán, Jakus Imre, Sümegi István, Sárkány András Tibor, Deméné Smidéliusz Katalin* és *Fabiny Tamás* írásait tartalmazza.

„A Dél-Dunántúl legkevésbé evangélikus területén, a somogyi és zalai szórványvidéken hosszabb-rövidebb ideig szolgálatban állt evangélikus lelkészek irodalmi munkáiból összeállított gyűjtemény igazi kincsestár. Ez a vidék nem büszkélkedhet híres-neves intézményekkel, patinás evangélikus épületekkel, ugyanakkor mint lelki végvár az értékes lutheránus hit őrzésében a hátországnak is erőt adhat és példává lehet.

A sokoldalú válogatás különböző korokban élő, más-más stílusban író lelkészek alkotásain keresztül egy különleges világot tár fel. Bepillantást kapunk hitünk titkaiba, egyházi életünkbe, de olyan ajtók is kinyílnak általa, ahová nem láthat be mindenki. Kitárulnak a parókiaajtók, beláthatunk lelkészek magánéletébe, legszemélyesebb családi programjaikba, kapcsolataikba, sőt a műveiken keresztül még a lelkükbe is.

Persze nem kívánhatok mást, mint azt, hogy még ennél is többet fedezhessen fel az olvasó. Őt, aki ott áll a hívás és a küldés, de a szó és a művészet mögött is. Ott van rejtetten, de valóságosan a kettős elhivatottságban álló és e válogatásban megnyilatkozó lelkészek mögött is. Az élő Krisztus ragyogjon fel számunkra e gyűjtemény szövegein keresztül.”

Szemerei János

Kettős elhivatottsággal – Válogatás evangélikus lelkészek irodalmi munkáiból. Szerkesztette Jáni János. Luther Kiadó, Budapest, 2014. 192 oldal, 129 × 205 mm, keménytáblás. Ára 1590 forint.

A hónap igéje

„De én mindig veled leszek, mert te fogod jobb kezemet. Tanácsoddal vezetsz engem, és végül dicsőségedbe fogadsz” (Zsolt 73,23–24)

„Istenem, én mindig veled járok” – nagy ígéret ez, ki tudja megtartani?! De így érzek, ezt szeretném tenni, hűséges szeretnék lenni hozzád. Ily módon az ige folytatása nem valamiféle bizonyítás, szavaim megerősítése, hanem hívő reménység és biztosíték Istentől, hogy vele lehetséges lesz megmaradni és célba érni.

Mikor tudok tehát megmaradni az Úr mellett? Ha fogja a jobb kezemet.

Öt gyermekemet tanítgattam elsős korában írni. Az egyik módszer az volt, hogy velük együtt fogtam a ceruzát, és vezettem a kezüket. Istenünk sok mindent jobban és gyorsabban meg tudna tenni nélkülünk, de vár, mellénk áll, velünk csinálja – és a végén csináltatja. Menni fog minden vele, általa vezetve és biztatása nyomán. Ő kedvét leli abban, hogy nézze, mint igyekszünk, élvezzük az eredményt, és örülünk, ha valakinek segíthettünk. Bölcs az az ember, aki munkája sikere nyomán észreveszi, hogy *„én plántáltam, Apollós öntözött, de Isten adta a növekedést”* (1Kor 3,6; újonnan revideált Károli-fordítás). Hogyne ragaszkodnék egy ilyen Istenhez!

Mikor tudok megmaradni az Úr mellett, azaz a helyes úton? Ha tanácsával vezet. Hányszor mondjuk, miután felnőttünk: „Bárcsak hallgattam volna szüleim szavára! Bárcsak itt lennének, hogy most is kérdezhetném őket!”

Gyermekként makrancos voltam, ifjúként lázadoztam, fiatal felnőttként ósdinak láttam őket és véleményüket. De most, ahogy az élet döngeti a sorsomat, és kevés a jó barát, értékelni tudom a legkisebb jó szót és segítséget is. Hát akkor hogyne lenne értékes Isten Igéje, amely bőségesen ellát biztos és jó tanácsokkal! A Prédikátor így mondja: Isten mindig a jó igét mondja, és a megfelelő időben teszi; és erre tesz alkalmassá bennünket is. *„Mint aranyalma ezüsttányéron: olyan a helyén mondott ige.”* (Péld 25,11; újonnan revideált Károli-fordítás)

A Szentlélek által megfelelő időben megszólaló Úr sok bajtól óvott már meg embereket, és sok nehéz helyzetben jelentett megoldást és mutatott utat.

Mikor érek célba az Úr útján? Ha végig megmaradok rajta. „Végig megálld a nagy tusát, / Erőt Urad, a Krisztus ád. / Nyerd el, neked mit félre tett, / A koronát, az életet.” (Dicséretek 397)

Miért tudott István vértanú megállni rendületlenül a hitben, amikor üldözői arra készültek, hogy megkövezik? *„…mivel Szentlélekkel teljes volt, az égre emelte a tekintetét, és látta Isten dicsőségét és Jézust Isten jobbja felől állni.”* (ApCsel 7,55; újonnan revideált Károli-fordítás)

Isten hűséges szolgái mind meglátták Isten dicsőségét, Mózestől Istvánig – és máig.

Te is föltekinthetsz hittel az égre, hogy lásd dicsőséges Megváltódat, aki mindent megtett, életét is odaadta érted, hogy az örök célt lásd, és az olyan vonzó legyen, hogy iránytűje lehessen életednek.

■ Széll Bulcsú

SEMPER REFORMANDA

„Ezért óvakodj attól, hogy valaha is olyan tisztaságra törekedj, amikor már önmagad előtt nem akarsz bűnösnek látszani, mikor már nem is akarsz bűnös lenni többé. Mert Krisztus nem lakik másutt, csak a bűnösök között. Hiszen lejött az égből, ahol igazak körében lakott, hogy bűnösök között keressen hajlékot magának. Vedd mindig újból fontolóra ezt a szeretetet, és elnyered a legédesebb vigasztalást. Mert ha a magunk erejéből, saját szenvedéseink árán akarnánk elérni a lélek nyugalmát – miért kellett volna őneki meghalnia? Nem, csak benne egyedül fogsz békét találni és vigasztalást, ha kétségbeestél önmagad és cselekedeteid miatt. És meg fogod tanulni tőle, hogy az ő igazságát a tiéddé tette, amiképpen magára vett téged és a te bűneidet. Ha ezt szilárdan hiszed – és hinned kell, mert elvész mindenki, aki nem hiszi –, úgy vállalj közösséget testvéreiddel; s ha fegyelem nélkül valók, és tévúton járnak, viseld őket türelemmel; tedd magadévá az ő bűneiket, és engedd részesülni őket abban, ami jó benned van. Mert az apostol is azt mondja: *»Fogadjátok be tehát egymást, ahogyan Krisztus is befogadott minket, az Isten dicsőségére.«* (Róm 15,7) És másutt: *»Az az indulat legyen bennetek, ami Krisztus Jézusban is megvolt: mert ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát…«* (Fil 2,5–6) Így hát te se tekintsd zsákmánynak, ha jobbnak tartod magad másoknál, mintha ez a te személyes tulajdonod volna, hanem sokkal inkább adj túl magadon, felejtsd el, ki vagy, légy velük egyforma, és fogadd be őket.”

Luther Márton levele *Georg Spenleinnek,* 1514. április 8. *(Csepregi Zoltán, Hamvas Béla, Virág Jenő fordítása)*

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Tárgyaink szavatossága

Az elmúlt tizenöt-húsz évben körülbelül tucatnyi mobiltelefonom volt. Szinte mindet azért kellett lecserélnem, mert tönkrement. Nem túl hosszú távra tervezték őket. Hasonló a helyzet a számítógéppekkel is: a legtöbb ismerősöm egyetért abban, hogy a három évnél régebbi gépek pillanatok alatt elérik a technikai öregkort.

Másrészt azonban zenészként élő koncerteken rendszeresen használom hatvanéves gitárerősítőmet, és a mai napig nagyon megbízhatónak tartom. Feleségemmel van olyan bútorunk, amelyet több mint negyven éve használunk, és nem is tervezzük lecserélni. Ezeket úgy készítették, hogy kiállják az idő próbáját.

Van, aminek nem kell tartósnak lennie, mert hamarabb elavul, mint tönkremegy. Ilyen a számítógép és a hasonló technikai eszközök, amelyek már azelőtt ósdinak tűnnek, hogy hazaérnél velük a boltból. A műanyag szatyroknak például sokkal hosszabb az élettartamuk, mint ameddig használjuk őket.

ezelőtt volt, amikor megvettem. Mivel még mindig kiválóan működik, azt hiszem, nem fogom lecserélni.

Amikor az 1960-as években elkezdtem fényképezni, azt mondták, hogy a fekete-fehér felvételek nagyjából száz évig megőrzik majd az állapotukat, a színesek viszont húsz évet sem érnek meg. A legtöbben nem vették ezt komolyan; azt hitték, a képeik örökké megmaradnak. Régi fényképek restaurálásakor aztán kiderül, hogy a jóslat igaznak bizonyult. A húszas évek elején készített fekete-fehér fotók szakadtak, sérültek ugyan, de megőrizték a minőségüket, míg az ugyanannak az évtizednek a végéről származó színesek teljesen kifakultak.

Eszközeink, gépeink múlékony voltán elgondolkodva tovább is léphetünk: miként fest a dolog a szellemi életben?

Jézus gyakran beszélt arról, szólította fel hallgatóit, hogy ne ragaszkodjanak túlságosan a birtokukhoz. Például ezt mondta: *„Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a moly és a rozsda megemészti, és ahol a tolvajok betörnek, és ellopják, hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem a moly, sem a rozsda nem emészti meg, és ahol a tolvajok sem törnek be, és nem lopják el.”* (Mt 6,19–20)

Arra utalt ezzel Jézus, hogy értelmetlen olyan dolgokért küzdeni, amelyek megsemmisülnek, elromlanak, elavulnak. Azt mondta, hogy sokkal értelmesebb arra fókuszálni, ami örök, nem mulandó. Aztán hozzátette: *„Mert ahol a te kincsed van, ott lesz a te szíved is.”* (Mt 6,21) Jézus így ügyesen világított rá, hogy ha az első helyet a pénzünk – illetve mindaz, amink van, amit birtokolunk – foglalja el prioritási rangsorunkban, akkor olyan dolgok után fogunk futni, amelyeket nem tarthatunk meg örökké.

Egy másik alkalommal egy gazdag emberről beszélt, aki eldöntötte, hogy nagyobb pajtát épít bőséges takarmányának raktározására. Ezt mondta magának: *„…sok javad van sok évre félretéve, pihenj, egyél, igyál, vigadozzál!”* Csakhogy aznap éjjel meghalt, és minden tulajdonát valaki más élvezte, élte fel. Jézus ezzel fejezte be a történetet: *„Így jár az, aki magának gyűjt, és nem Isten szerint gazdag.”* (Lk 12,18–21)

A kérdés, amit magunknak fel kell tennünk, így szól: elsősorban olyan dolgok megszerzésére pazaroljuk időnket, energiánkat és tehetségünket, amelyeket egyszer ki fogunk dobni vagy el fogunk hagyni, avagy olyan dolgokba fektetjük mindezeket, amelyek örökkévalók?

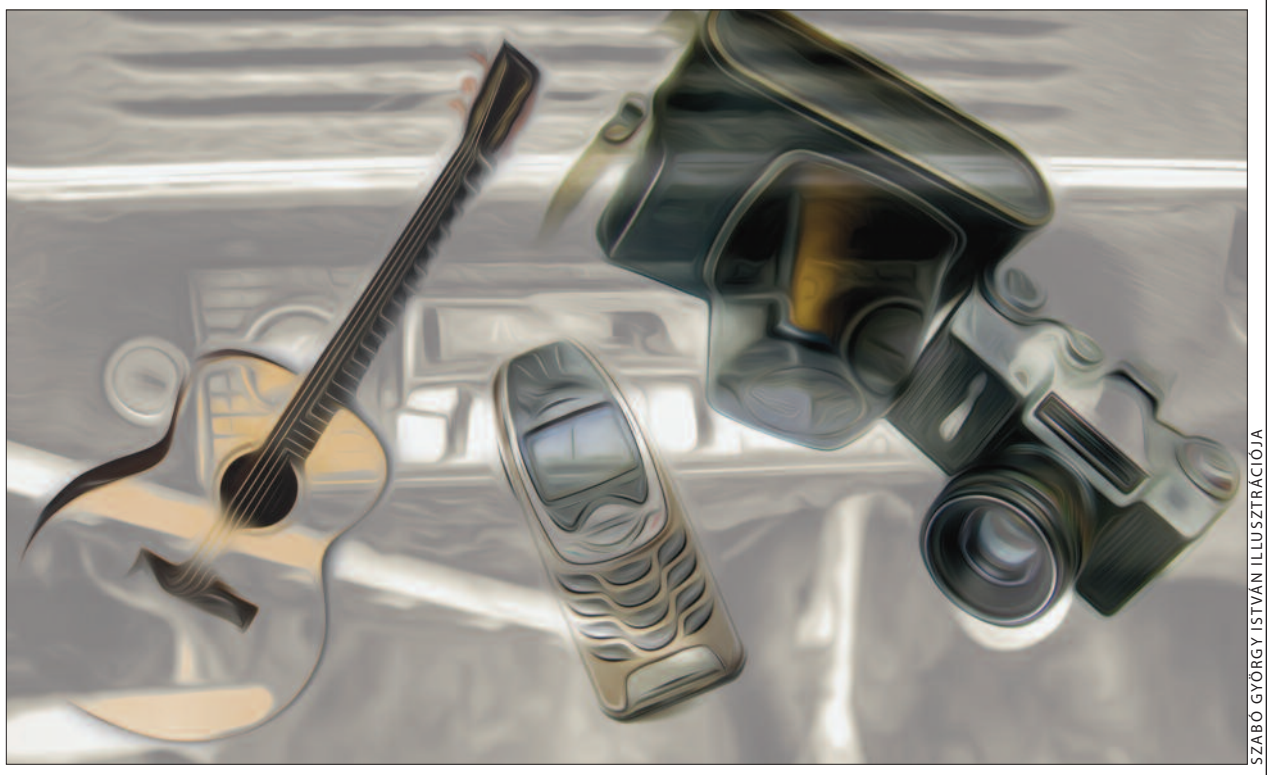

SZABÓ GYÖRGY ISTVÁN ILLUSZTRÁCIÓJA

Most különösen bajlódom az ésszerű használhatóság és az elavulás gondolatával, mert öregszik az autóm. Több kilométert tettem bele, mint bármelyikbe abból a harmincnégyből, amely eddig az enyém volt. Mégis éppen olyan jól összerakott és strapabíró ma is, mint tizenegy évvel

■ Jim Mathis

Forrás: Monday Manna

HETI ÚTRAVALÓ

Jézus Krisztus mondja: „Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,10)

Szentháromság ünnepe után a 3. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéiben Isten bűnösöket hív, hogy megigazítsa őket Jézus érdeméért; ő meghalt bűneinkért, hogy Istenhez vezessen minket: „Jó és igaz az Úr: útbaigazítja a vétkezőket.” (Zsolt 25,8; LK) Kérhetjük őt: „A te Szentlelked vezessen helyes úton!” (GyLK 774) Már prófétája által megüzente népe jó pásztoraként: *„Az elveszettet megkeresem, az eltévedtet visszaterelem…”* (Ez 34,16) Isten bűnösöket megmentő kegyelmének példái állnak elénk e héten. A talán legismertebb példázatban szereplő mindkét fiú elveszett, ezért mindkettőnek meg/vissza térésre van szüksége a tékozló szeretetű Atyához. A bűnösöket magához fogadó Úr Jézus szerint a fiatalabb fiú magába szállt, bűnbánatot tartott – visszament, és bűnvallást tett: *„Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened, és nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek.”* És bocsánatot nyert: *„…ez az én fiam meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.”* (Lk 15,21.24) De mi se zárjuk ki önmagunkat az örök élet ünnepi vacsorájáról! Pál példája bátorítson, álljunk mögé a kegyelmet nyert bűnösök végtelen sorába, mert: *„Igaz az a beszéd és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok.”* (1Tim 1,15) *Luther* szerint Jézus tiszte megtartani az elveszettet, s őt „idézi”: „Azért jöttem, hogy halálommal megmentsem az elveszettet, és megszabadítsam azokat, akik törvény, ítélet és kárhozat alatt roskadoznak. – Én azonban felfüggesztem az ítéletet, hogy a kárhozottak üdvözüljenek!” Jézus e két szóval hívta el a vámszedő Lévit: *„Kövess engem!”* Miért őt? *„Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket megtérésre.”* (Lk 5,27.32) Mózes Urunk előképeként szólt: *„…engesztelést tudok szerezni vétketekért. (…) Ó, jaj! Nagyon nagy vétket követett el ez a nép… Mégis, bocsásd meg vétküket!”* (2Móz 32,30–32) Jézus szombaton gyógyvíz nélkül, kimondott élő szavával testet-lelket gyógyított: *„Kelj fel, vedd az ágyadat, és járj! (…) Íme, meggyógyultál, többé ne vétkezz…”* (Jn 5,8.14) De mit jelent a testvériség a gyülekezetben a vétkező testvérrel szemben? Feddést négy-, majd több- és sokszemközt, egyidejűleg közös könyörgést érte Jézus nevében, mert: *„…ha közületek ketten egyetértenek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nekik az én mennyei Atyám.”* (Mt 18,19) Júdás megbánta a tettét, de nem a bűnt megbocsátó Úristen színe előtt tett bűnvallást: *„Vétkeztem, mert ártatlan vért árultam el.”* S a főpapok így szóltak: *„Mi közünk hozzá? A te dolgod”* (Mt 27,4); meg Istené, ő úgy szerette a világot – lásd Jn 3,16. Fia – halála által – legyőzte a bűnt. *„Nincsen azért most már semmiféle kárhoztató ítélet azok ellen, akik Krisztus Jézusban vannak, mert az élet Lelkének törvénye megszabadított téged…”* (Róm 8,1–2) „Ha Lelked áthat, többé nem árthat / Nékünk sátán, bűn, halál. / Legyőzted régen, s te tartod kézben… / Ujjong a lelkünk: győzelmet nyertünk… / Halleluja!” (EÉ 364,2)

■ Garai András

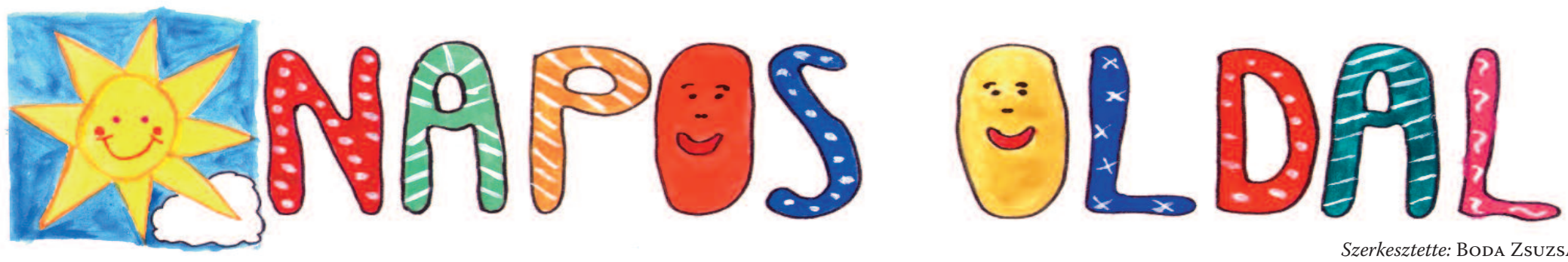

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

Nádirigó

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Magyar neve megtévesztő, mert valójában nem rigó, hanem a legnagyobb hazai nádiposzáta.

Április második felében érkezik haza Afrikából, és a hímek rövidesen énekelni kezdenek. Nem tartoznak a nagy művészek közé, de „kara-kara-kit-kit”-tel visszaadható karicsolásuk annyira jellegzetes, hogy erről nyomban felismerhetitek őket. Aki szokott a Balaton vagy a Velencei-tó partján sétálni, esetleg járt már halastavi nádszegélyek közelében, biztosan jól ismeri ezt a hangot.

Áprilisban az új nád még nagyon alacsony, a madár ezért rendszerint

RAJZ: BUDAI TIBOR

egy előzőn évi nádszálon kapaszkodva énekel, hirdeti választott területe foglaltságát.

A párok május végén kezdenek költeni, néha júliusban is nevelnek fiókákat. A tojó a víztükör felett fél méterrel, hat-hét nádszál közé építi mély csészéjű fészkét. Mélynek kell lennie, nehogy a szél kifordítsa a tojásokat vagy a fiókákat. A fészek anyaga száraz nádlevelekből áll, amelyek jól beleolvadnak a környezetbe.

A nádvidéken a nádirigó a legfőbb kakukkgazda: a kakukk az ő fészkébe csempészi a leggyakrabban a saját tojásait. Már akkor megfigyeli a fészek helyét, amikor a mit sem sejtő tojó még csak építkezik. Aztán amikor a tojásrakás megkezdődik, a kakukk egy óvatlan pillanatban kiemel egyet, lenyeli, majd a sajátját tojja a helyére. A nádirigók nem veszik észre a cserét és azt sem, amikor később a maguknál jóval nagyobb fiókát etetik.

A kis kakukk valamivel előbb kel ki, mint a mostohatestvérei, és nyomban munkához lát. Csupaszon, zárt szemekkel hátrálva, szárnycsonkjaival tolja, löki ki a fészekből a tojásokat vagy az időközben kikelt fiókákat. Csak akkor nyugszik meg, amikor érzi, hogy egyedül maradt. Ekkor kényelmesen elhelyezkedik, szélesre tátja piros torkú csőrét, és enni kér. A mostohaszülők pedig szorgalmasan hordják a sok rovart, férget, pókot, miközben nem veszik észre, hogy egy maguknál jóval nagyobb, idegen madarat etetnek.

A kis kakukk később már nem is fér el a fészekben, a peremén kuporog, majd amikor repülni kezd, és megtanul önállóan táplálkozni, szó nélkül otthagyja mostoháit.

■ Schmidt Egon

Kérdések

1. Mit gondolsz, hány nádirigópár él hazánkban?
2. Ha nincs kakukk mostohatestvérük, a nádirigó-fiókák hány napig maradnak a fészekben?
3. Hány napig marad a fészekben a kis kakukk?

Válaszok:
1. Körülbelül százezer;
2. 11-12 napig;
3. három hétig.

Együtt (l)enni jó!

▶ Az alábbi rejtvény az idei országos evangélikus hittanverseny megyei területi fordulójának feladataiból való, az 5–6. osztályosok oldották meg. A feladatsort *Oberling Zsanett* és *Mesterházy Balázs* állította össze. A verseny témája ez alkalommal az étkezéssel, a hálaadással és a közösség élményével kapcsolatos bibliai történetek voltak.

Rakd helyes szórendbe a mondatokat, majd azt is írd le, hogy ki mondta, kinek mondta, és mikor mondta!

1. reggel laktok húst jól Estére kenyérrel pedig esztek.

.....

.....

.....

2. Isten Halál a fazékban embere van!

.....

.....

.....

3. akiről legkisebb Ez a beszéltetek testvéretek nekem ti?

.....

.....

.....

4. egy liszt a korsómban és marék olaj Csak egy kevés a fazekamban van.

.....

.....

.....

5. lett ennek üdvössége a háznak Ma.

.....

.....

.....

6. osszátok magatok és Vegyétek el között.

.....

.....

.....

7. későre hely és az már idő Lakatlan jár ez.

.....

.....

.....

8. ezeket a pusztában jóllakatni Miből valaki tudná kenyérrel itt?

.....

.....

.....

9. teellened vétkeztem és ellen Atyám az ég.

.....

.....

.....

10. te ne Isten tisztátalannak Amit azt mondd megtisztított az!

.....

.....

.....

Megoldás:
1. „Estére húst esztek, reggel pedig kenyérrel laktok jól.” – Isten mondta Mózesnek a fürjek és a manna ígéreténél (2Móz 16,12).
2. „Halál van a fazékban, Isten embere!” – A próféta tanítványok mondták Elizeusnak, amikor Elizeus csodát tett az éhínség idején (2Kir 4,40).
3. „Ez a ti legkisebb testvéretek, akiről beszéltetek nekem?” – József mondta a testvéreinek, amikor megvendégelte őket (1Móz 43,29).
4. „Csak egy marék liszt van a fazekamban, és egy kevés olaj a korsómban.” – Az özvegyasszony mondta Illésnek, amikor a sareptai özveggyel találkozott a város bejáratánál (1Kir 17,12).
5. „Ma lett üdvössége ennek a háznak.” – Jézus mondta Zákeusnak, amikor nála vacsorázott (Lk 19,9).
6. „Vegyétek, és osszátok el magatok között.” – Jézus mondta a tanítványoknak az utolsó vacsorán (Lk 22,17).
7. „Lakatlan hely ez, és az idő már késő jár.” – A tanítványok mondták Jézusnak az ötezer ember megvendégelésekor (Mk 6,35).
8. „Miből tudná valaki ezeket kenyérrel jóllakatni itt a pusztában?” – A tanítványok kérdezték Jézustól a négyezer ember megvendégelésekor (Mk 8,4).
9. „Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened.” – A tékozló fiú mondta az apának, amikor bűneit megbánva hazament (Lk 15,21).
10. „Amit az Isten megtisztított, azt te ne mondd tisztátalannak!” – Isten mondta Péternek a Kornéliusz meghívásával kapcsolatos látomásban (ApCsel 10,15).

KÖNYVAJÁNLÓ

Madarakkal a föld körül

Tudtátok, hogy a *nagy halfarkas* madár? És azt sejtitek, hogy miről kapta a nevét a *macskamadár?* Hallottatok-e arról, hogy az otthon, ketrecben tartott *nimfapapagáj* családfáját tekintve Ausztráliából származik, vagy hogy a színpompás *paradicsommadár* a fekete tollú varjúfélékkel áll rokonságban? Mindezekről az érdekességekről – sok egyéb különlegesség mellett – a *Napos oldal* egyik állandó szerzőjének, a Kossuth-díjas ornitológusnak, *Schmidt Egonnak* legújabb könyvében olvashattok.

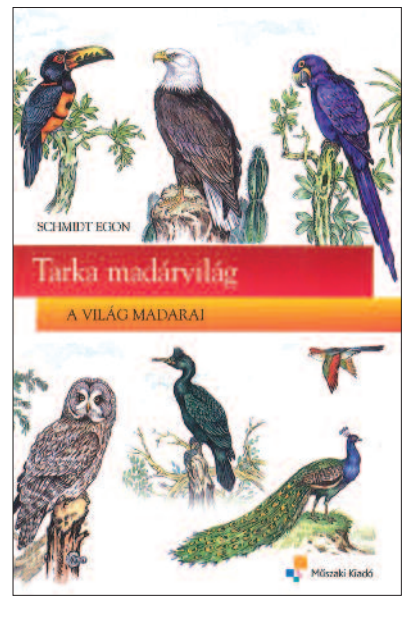

A júniusi könyvhétre megjelent, *Tarka madárvilág – A világ madarai* című kötet izgalmas, világ körüli útra hív, hiszen százhatvan olyan madárról közöl leírást, amelyek teremtett Földünk legkülönbözőbb zugaiban honosak. A szövegeket *Budai Tibor* grafikusművésznek, a *Mesélnek az állatok* című rovatunk illusztrátorának megszólalásig hű színes rajzai teszik élővé – ahogyan hetilapunk oldalain is kéthetente gyönyörködhettek képeiben.

A Műszaki Könyvkiadó gondozásában megjelent könyv folytatása a szerzőpáros 2009-ben megjelent, *Varázslatos madárvilágunk – Magyarország legismertebb madarai* című munkájának.

Mindkét kiadvány igazi csemegét kínál az állatokat kedvelő olvasóknak!

Schmidt Egon: Tarka madárvilág – A világ madarai. Illusztrátor: Budai Tibor. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2014. Ára 2190 forint.

Jó pásztor a Skanzenban

Különleges élményben lehetett részük – immár hatodik alkalommal – azoknak a szentendrei evangélikus gyermekeknek, akik június utolsó hetében részt vettek a *Skanzen gyülekezeti bibliai kézműves napközis gyermektábor* elnevezésű táborban. A hét közepén a két főszervezővel, *Horváth-Hegyi Olivér* lelkésszel és *Papp Kornélia* Brunszvik-díjas nyugalmazott óvónővel a szabadtéri múzeum kisbodaki pajtájánál, egy körtefa alatti lócán beszélgettem.

Áhítat a pajtában – gitárral a kezében: Horváth-Hegyi Olivér

– Ez a pajta és a hozzá tartozó ásványrárói ház ad otthont az evangélikus gyermektábornak immár hatodik éve. Honnan jött a skanzentábor ötlete?

Horváth-Hegyi Olivér: 2007-ben lettem a szentendrei gyülekezet és a hozzá tartozó szórványok lelkésze. A következő évben a templomban és a gyülekezeti teremben tartottuk az első nyári csendeshetünket, de a huszonöt-harminc gyermekkel a helyszínt már akkor kinőttük. Gyülekezeti tagjaink közül többeknek volt kapcsolatuk a skanzennel, így az ő javaslatukra és szervezésükben 2009 júniusában már itt tölthettünk egy nagyon áldott hetet.

– Az idei táborban hetven-nyolcvan gyermek vesz részt az egészen kicsiktől a felsősökig. Hogyan tudták a programokat, illetve az étkeztetést megoldani a – segítőkkel együtt – száz fő számára?

H. H. O.: Közösségünkben sok a fiatal, kisgyermekes család, nagyon kreatív, segítőkész szülőkkel. Segítőnek főleg az anyukák tudnak eljönni, akik örömmel vállalják a kézművesfoglalkozások megtartását, illetve a főzés nem kis feladatát is. Ennek igen erős közösségépítő, gyülkezetépítő hatása is van. De ne feledkezzünk meg azokról az ifjúságis tagjainkról sem, akik az évek alatt belenőttek a segítőszerepbe, illetve az „oszlopos” nyugdíjas segítőink is mindig nagyon várják ezt a hetet.

– Az idei hét témája: bárányok a Bibliában. Hogyan épülnek a bibliai történetek köré a kézműves-foglalkozások, amelyek a napi programban jelentős szerepet kapnak?

Papp Kornélia: Igyekszünk olyan tárgyakat készíteni, amelyekkel a gyermekek játszhatnak, miközben nemcsak a kézügyességük fejlődik, hanem bibliai, illetve a néphagyományokkal kapcsolatos ismereteik is gazdagodnak. Emellett fontosnak tartjuk, hogy legnagyobbrészt természetes alapanyagokkal – gyapjúval, gyapjúfonallal, fával – dolgozzunk. Így a héten szőtt és faragott bárányokat, filcanyagból ujjbábokat készítünk. A pásztormotívum egész héten jelen van. Ehhez kapcsolódóan a gyerekek nemezsapkát vagy batikolt kendőt éppúgy készíthetnek, mint szőtt tarisznyácskát, cserépkolompot, bőrből font ostort vagy különféle ritmushangszereket, akár kampós pásztorbotot is faraghatnak. A fonalból készült „pulikutyáik” pedig bátran kergetik a juhnyájat veszélyeztető zoknifarkasokat.

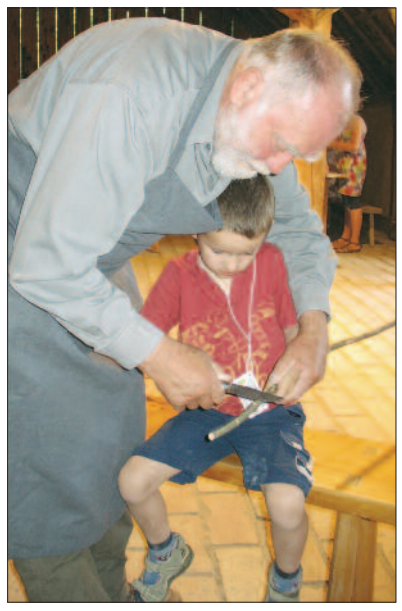

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Kertész József faragni tanít

– A fiúk egész héten nagy élvezettel forgatják az ön férjének, Kertész József*nek a segítségével – aki egyébként nyugalmazott erdész és a tábor „nagypapája” – a fafaragó késeket, fűrészeket és csiszolószerszámokat…*

P. K.: Fontosnak gondoljuk, hogy a fiúknak legyen lehetőségük kipróbálni fiús kézműves dolgokat is, mert amúgy nagyon kevés alkalmuk nyílik erre a mindennapokban. Meghatót látni, hogy sokan közülük az édesapjuknak is készítenek ilyen pásztorbotot – órákig faragják, csiszolják, dolgoznak vele. Ezeken a foglalkozásokon az egyik gyülekezeti tagunk, egy asztalos apuka, *Somfai Henrik* is sokat segít a gyerekeknek.

– Szerencsés az a húsz-huszonöt felnőtt segítő, akik egész héten itt tudnak lenni, mert láthatják, mi mindent csinálnak a táborozók. A többi szülő és hozzátartozó csak az esti, otthoni élménybeszámolóból alkothat képet a tábor hangulatáról?

H. H. O.: Nem, mert hagyományainkhoz híven idén is közös istentisztelet lesz az egyik záróalkalmunk, ahova mindenkit szeretettel várunk. A pajtában magunk díszítette oltár köré tesszük mindazt a sok kincset, amelyet a héten készítettünk, a rövid áhítatban pedig feleleventjük a napok témáiul választott bibliai történeteket.

– Ahogy lelkész úr említette is, az önök gyülekezetében sok fiatal, kisgyermekes család van. Mekkora közösségről van szó?

H. H. O.: Nagyon nehéz ezt számokban kifejezni. Száznegyven-százhatvan családdal tartjuk a kapcsolatot, négyszázötven cím szerepel a nyilvántartásunkban, kétszázötven címre megy ki a gyülekezeti újságunk, és száztizenöten fizetnek – önkéntes alapon, jó szívvel – egyházfenntartói járulékot. Ezek a puszta számok. Én azonban sokkal fontosabbnak gondolom azt, hogy – hála a Szentlélek munkájának – nagyon sokféle jól működő csoportunk van, az emberek szívesen jönnek hozzánk, és sok barátság alakul ki. A korfát jól mutatja, hogy az évenkénti harmincöt keresztelő mellett mindössze hat-nyolc temetésünk van. Az istentiszteleteink a hagyományos, Prőhle-Agenda szerinti liturgiával zajlanak, ami bizonyítja, hogy a hagyomány, az énekeskönyvi énekek a mai fiatalabb korosztálynak is értéket jelentenek.

– Három éve működő evangélikus óvodájukba három csoportban hetvenöt kisgyermek jár. Idén ősztől az eredetileg országos fenntartású intézmény az önök kérésére gyülekezeti fenntartásba kerül. Mi indokolta ezt a lépést? Hiszen épp fordítva szokott lenni…

H. H. O.: Az önkormányzati kezelésben lévő óvodát azért vettük át 2011-ben, mert nagy lehetőséget láttunk benne, nekem lelkészként pedig konkrét elképzeléseim vannak, hogyan nézzen ki a mi evangélikus, zenei óvodánk. Minden héten egy teljes napot ott töltök a reggeliztetéstől a nap végéig. Ilyenkor nemcsak játszom a gyerekekkel, illetve én tartom az áhítatot, de egy másfél órás megbeszélést is tartunk a munkatársakkal. Ez a délutáni alvás idejére esik, arra az időre a gyülekezeti tagok önkéntes alapon vállalják a felügyeletet.

Sok egyéb ponton is kapcsolódik egymáshoz a gyülekezet és az óvoda, de az együttműködés akkor a leggördülékenyebb, ha mi vagyunk az intézmény fenntartói. Ez pedig a gyülekezet szempontjából is felettébb előnyös lehet – a három év alatt, mióta evangélikus az óvoda, már több mint tíz családdal gyarapodott a közösségünk. És ez mindennél fontosabb.

■ Boda Zsuzsa

Papp Kornélia ebéd után mesét mond a kisebbeknek

Csodabogár kihajózott Kelenföldön

Jézus gyógyításai, Gedeon gyapjúja, feltámadás, a tenger lecsendesítése, ötezer ember megvendégelése – egy kelenföldi evangélikus gyermeknek nem jelenthet gondot megtalálni ezeknek a bibliai történeteknek a lényegét. Ha megkérdeznénk tőlük, nagy valószínűséggel a válaszuk ennyi lenne: csoda. Ebben az évben a csoda fogalma új értelmet nyert a kelenföldi gyülekezetben, illetve a június 23–27. között tartott napközis hittantáborban.

„Minden évközi családi istentiszteleten egy-egy csodát jártunk körül. Ennek a témának a lezárásaként szerveztük meg idén ismét a kelenföldi gyülekezetben a napközis hittantábort” – mondta el *Gáncs Tamás* igazgató lelkész, a tábor vezetője.

„Ez egy csodálatos év volt” – olvashattuk a plakátokon, ezért a tábor is a *Csodabogár kihajózik* címet kapta. Csodabogár – miként tavaly dr. Seuss – kulcsszereplője volt a tábor életének. A gyerekektől szerzett értesülések alapján Csodabogár figuráját *Zahorecz Pál* alakította *(felső képünkön)*, de ezt sem megerősíteni, sem megcáfolni nem kívánjuk.

Egy biztos: Csodabogár mindennap megjelent, szemébe lógó csápjaival, nagy szárnyaival és két, a kelleténél nagyobbra nőtt metszőfogával. Mindenki észrevette őt, egyedül sajnos Zahorecz Pali nem, hiszen – ki tudja, miért – pont mindig akkor tűnt el, amikor Csodabogár megjelent. Ő ebből a cikkből utólag értesülhet Csodabogár kinézetéről…

A tábor bibliai alaptörténete *Jónás próféta könyve* volt. Minden reggel énektanulással és áhítattal kezdődött a nap, a hét folyamán végigkövetve Jónás útját. Ezután a megszerzett ismereteket elmélyítő feladatok segítettek a gyerekeknek abban, hogy korcsoportonként gondolkodjanak a történeten. Délután a sok játékban nemhogy kifáradt, de – érthetetlen módon – erőt gyűjtő gyerekek hatalmas elánnal szólaltatták meg ismét a „táborslágert”. A Gáncs Tamás szövegére e sorok írója által írt éneket idén is a tavalyihoz hasonló lelkesedéssel énekelték a táborozók. A bluesszerű dal Jónásról szólt.

A csodák az egész tábor programját behálózták. Kedd délután egy zsonglőr látogatott el a gyerekekhez. Először bemutatót tartott. A gyerekek példátlan csendben figyelték, hogy vajon óriási egykerekű biciklijén be fog-e férni a gyülekezeti terembe. Befért. Sőt a feje és a plafon közötti öttíz centiméter arra is elég volt, hogy három-négy labdát dobáljon. A bemutató után két csoportban a gyerekek is kipróbálhatták a zsonglőr kellékeit, sőt azt is megtapasztalhatták, hogy valóban csodálatos képességeket igényel öt-hat labdát a levegőben tartani.

Ha csodákról van szó, akkor mi más juthatna eszünkbe, mint a Csodák Palotája? Így a szerdai napot a táborozók arra szánták, hogy a reggeli áhítat után buszra üljenek, és a világban uralkodó fizikai „csodákat” nézzék meg. A Csodák Palotájának szinte minden egyes játéka, eleme egy-egy olyan érdekességet mutat be, mely a teremtett világ csodálatos mivoltát dicséri. A rengeteg szín, hang, érdekes kísérletek mind abba engedték betekinteni a kisebbeket és nagyobbakat is, hogy a teremtett világban milyen fantasztikus törvényszerűségek uralkodnak.

A csodálatos év méltó lezárása volt ez a tábor, amiért nagyon hálásak lehetünk a teremtő Istennek. Ki gondolta volna, hogy az egyik legnagyobb csodát a végére tartogatja? Hiszen a tábor befejezése előtt öt (!) perccel született meg *Emma,* akit nővérei, *Luca* és *Hanga* már napok óta izgatottan vártak. Így velük együtt élhették át a résztvevők egy kisbaba születésének az örömét. A szervezőket pedig ezúton kéri a krónikás: az első napon játszott, *Kinek hány testvére van?* című játék eredményeit utólag vizsgálják felül. Lehet, hogy megfordulna az állás. Mindenesetre Luca és Hanga csapatai a jövő évi táborban plusz egy pontról indulnak…

MOLNÁR KATA FELVÉTELEI

■ Hajduch-Szmola Patrik

HIRDETÉS

Istentiszteleti rend • 2014. július 6.

Szentháromság ünnepe után 3. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Lk 15,1–10; 1Pt 5,6–11. Textus: Ézs 64,3–8. Énekek: 382., 422.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Horváth-Hegyi Áron; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Vári Krisztina; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11.(úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) id. Zászkaliczky Pál; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) id. Zászkaliczky Pál; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7-9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Zászkaliczky Péter.

Istentiszteletek a Balatonnál

Badacsonytomaj, Római út 3. de. 9.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonfűzfő, József A. u. (református templom)** du fél 3.; **Balatonkenese, Táncsics M. u. 13. (református templom)** du. 2.; **Balatonlelle, Ady E. u. 4. (református imaház)** du. 2.; **Balatonszárszó, Széchenyi u.** de.9.; **Balatonszepezd, Árpád u. 2.** de. 9.; **Felsődörgicse, Fő u.** de. 11.; **Fonyód, József A. u. 21.** fél 10.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kötcse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kővágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nemesleányfalu, Nemesleányfalui u.** du. 2.; **Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Sümeg, Széchenyi tér 1.** de. fél 9.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörögd, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zamárdi, Aradi u.** du. 4.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Összeállította: Balla Mária

Renner János Lajos emlékezete

A fasori evangélikus gimnázium veretes múltjával, történetével, jelentőségével és hatásával könyvtárnyi irodalom foglalkozik. A tudós tanárokra koncentráló kötetek közül e sorok írójának is több van a birtokában. Csillagászattörténeti szakíróként meg is jegyzi, hogy a középiskolai átlagnál jóval magasabban kvalifikált, polihisztori lelkületű oktatók közül többen egy-egy tudományos vagy ismeretterjesztő tanulmány erejéig az asztronómia területére is elkalandoztak. Ezt mondhatjuk el a százhuszonöt éve született *Renner János Lajosról* is. Fasori szerepének áttekintése az iskolatörténettel foglalkozó historikusok feladata. Jelen írásban pályájának további vonatkozásait igyekszünk bemutatni címszavakban.

Renner János Lajos 1889. június 5-én Sopronban született. Tanulmányait a város evangélikus líceumában kezdte. Abban az iskolában, mely egyfajta előképe volt a fasori intézménynek. Édesapja, *Renner János István* itt tanított természettudományos tárgyakat, matematikát és természetismeretet, többek között későbbi tudós tanártársait, *Mikola Sándort* és *Rátz Lászlót* oktatva. Az ifjú Renner is itt érettségizett.

Felsőfokú tanulmányait a műszaki egyetem jogelődjén végezte, középiskolai tanári diplomát szerzett. Doktori címet a tudományegyetemen kapott fizika főtárgyból. Akadémikusként a műszaki tudományok kandidátusa, majd doktora címet viselhette.

Oktatóként közel négy évtizeden át szorosan kötődött fasori gimnáziumunkhoz, egy ideig az igazgatói posztot is betöltve. A másik szakterület, mellyel a tanári pályával párhuzamosan egy életre eljegyezte magát, a geofizika, mely (a *Wikipédia* internetes lexikon meghatározása alapján) „a földtudományok közé tartozó tudományág, amely a Föld (és tágabb értelemben a bolygók) belsejében és környezetében zajló fizikai jelenségeket, azok mérhető fizikai jellemzőit vizsgálja különböző léptékben”.

Renner János Lajos a szakterület legnagyobb formátumú egyéniségével, a világszerte ismert magyar tudóssal, egyetemi tanárral, *Eötvös Loránddal* torziós ingájának egyik észlelőjeként került szorosabb kapcsolatba. A munkakapcsolat Eötvös halálával ugyan lezárult, de Renner volt az, aki életművét kiteljesítette kutatásainak folytatásával.

Tanári munkájával párhuzamosan a tömegvonzás és a tehetetlenség arányosságát vizsgálta, ezzel hozzájárult a pontosabb mérésekre képes Eötvös-ingák műszaki fejlesztéséhez. Szintén oktatói munkája mellett foglalkozott általános geofizikai kérdésekkel, valamint végzett itthon és külföldön gyakorlati geofizikai méréseket.

A fasori évek után az Eötvös Loránd Geofizikai Intézetet vezette igazgatóként. Akadémikusként tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia különböző geofizikai, geodéziai és geológiai bizottságainak. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Geofizikai Tanszékének címzetes egyetemi tanáraként teljesítette ki oktatói pályáját.

Kiemelkedő társadalmi munkát végzett a Magyar Geofizikusok Egyesületének társelnökeként, továbbá az Eötvös Loránd Fizikai Társulatban. Tevékenyen hozzájárult az országos földmágneses és gravitációs alaphálózat létrehozásához. Szakcikkei mellett tankönyveket és ismeretterjesztő tanulmányokat jegyzett.

Számtalan elismerése és kitüntetése közül meg kell említeni a Kossuth-díjat, a Munka Érdemrend különböző fokozatait, továbbá a (számára talán legkedvesebb) Eötvös Loránd-emlékérmet.

Renner János Lajos hosszú és eredményes pálya végén, 1976. január 30-án Budapesten hunyt el. Személyében Eötvös utolsó közvetlen kollégája távozott az élők sorából. Sírját a Farkasréti temetőben kereshetjük fel. A fasori Nobel-díjasokra és tudós tanárokra emlékező fekete márvány táblán az ő nevét is olvashatjuk.

■ Rezsabek Nándor

HIRDETÉS

Egyik napról a másikra

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Létezik egy igen gyakran hangoztatott angol kifejezés, az „overnight success”, amelyet leginkább „siker egyik napról a másikra” formában adnak vissza magyarul. És persze azt mondják róla, hogy ez csak csalóka délibáb, mert a sikernek ez a fajtája nem létezik. A siker látszólag hirtelen jelentkezik, ám a legtöbb esetben évek munkája rejtezik mögötte.

Talán mindenki emlékezik arra, miként lett siker az *iWiW,* Magyarország első igazi közösségi oldala.

2005-ben indult el a láz, amikor mindenki hirtelen iWiW-meghívóra ácsingózott, hogy részese lehessen az élménynek, amelyet a régi barátokkal való újbóli kapcsolatfelvétel lehetősége jelentett. Az *iWiW* valójában három évvel korábban, 2002-ben indult, és úgy tartják, történetének fordulópontja akkor következett be, amikor elkezdtek e-maileket küldeni a tagjainak.

Az *iWiW* most már lassan történelem – illetve csak történelem –, ugyanis ez év június 30-án tulajdonosa, az *Origo* hivatalosan bezárta az elmúlt években egyre csökkenő látogatottsági adatokat szolgáltató oldalt. Története azonban így lett lezárt történet, amelyet mindig megéri majd tanulmányozni azoknak, akik internetes projektekben utaznak, vagy indítani terveznek ilyet.

Az *iWiW-nél* az áttörés okai között valószínűleg a legnagyobb súllyal a már említett elektronikus levelek szerepelnek, de egy „growth hacker”, azaz „növekedésmágus” még számos egyszerű és bonyolult eszközt tud ajánlani, ha nem akarjuk pusztán a véletlenre bízni, hogy weboldalunk vagy internetes projektünk sikeres legyen. Lássunk ezekből néhányat!

1. A jó aláírás. A legtöbb e-mail kliensben létrehozható fix aláírás, amelybe tetszőleges szöveget lehet írni. Itt érdemes a projektünk nevét, linkjét, a hozzá kapcsolódó Facebook- vagy Twitter-oldal címét megadni. Aki levelet kap tőlünk, rögtön találkozni fog internetes oldalunk elérhetőségeivel, és jó eséllyel rá is kattint. Ha csak egy gmailes címről írunk, és mindössze a nevünk szerepel a levél alján, a címzettünk esetleg nehezebben azonosít be minket, ha nem vagyunk régi ismerősök, csak például egy rendezvényen találkoztunk, és keltettük fel egymás érdeklődését.

2. Változó hosszúságú bejegyzések. Azt talán nem is kell említeni, hogy mennyire megéri blogot vezetni. Míg egy projekt nyitóoldala ugyanis sok esetben statikus, addig a blogon folyton változó tartalom van, ezt pedig a *Google* sokkal jobban szereti, és előrébb fogja rangsorolni a találati listáiban. Ha írásaink szakmai jellegűek, akkor nemcsak a terület iránt érdeklődőknek nyújthatnak hasznos információkat, de az információra éhes sajtómunkások is kiélhetik kíváncsiságukat. A bejegyzéseknek nem kell minden esetben hosszúnak lenniük, viszont néha érdemes kétezer karakternél hosszabb írásokat megjelentetni, mert ezek akár tíz százalékkal is megnövelhetik a keresésalapú forgalmat.

3. Új ablak. Ha írunk valamit, érdemes kívülre mutató linkeket elhelyezni benne, mert ez nagymértékben növeli a bejegyzés hitelét. Hasznos viszont ezt úgy beállítani, hogy a linkre kattintva új oldalon nyíljon meg a tartalom, ugyanis a legkevésbé szeretnénk elveszíteni a látogatót. Amikor látogatónk elolvassa a hivatkozást, és bezárja azt az oldalt, a mi írásunk ismét ott lesz a szeme előtt.

4. Nevesített hírlevél. A legtöbben meg sem nyitnak egy hírlevelet, ha a feladó neveként a szolgáltatás neve szerepel. Az egyik leghasznosabb trükk, hogy a levelet úgy kell feltüntetni, mintha a cég vagy projekt vezetője személyesen küldte volna. Egyrészt így építhető könnyen és gyorsan személyes márka, másrészt jóval nagyobb megtekintéssel lehet számolni ebben az esetben.

És ez csak a kezdet! A siker nem jön egyik napról a másikra, de bármilyen internetes oldal esetén hatékonyan tehetünk azért, hogy egyszer csak arra ébredjünk: nagyon sokan olvasnak minket az interneten, vagy használják a szolgáltatásunkat.

■ N. B.

Cigánylecsó Isten igéjével

Végy némi húst, lehet csontos is, lehetnek diribdarabok, sertés vagy csirke, ami éppen adódik. Fűszert a boltban pénzért adnak, így azzal főzöl, amid van: só, hagyma, fokhagyma. Kicsi zsíron megdinszteled a hagymát, majd rádobod a húst. A fokhagymával, sóval ízesíted. Mikor már majdnem megpuhult, laskára vágott zöldpaprikával elkevered. A legvégén még hozzáadsz egy-két fej friss nyári káposztát csíkokra vágva. Összerottyantod az egészet, és máris kész a cigánylecsó.

E recept szerint főzött az egyik csapat június 28-án Sárszentlőrincen, a volt teleház udvarán. Na persze, megszokásból, ahogyan megtanulták. Mellettük még másik tíz bográcsban főttek a különböző cigány ételek. Többféle töklecsó készült, de volt itt körömpörkölt és halászlé meg csirkepaprikás rongyostésztával (laskatésztával) elkeverve. S hogy a mintegy száz vendég közül nehogy valaki is korgó gyomorral menjen haza, *Karl János* egy nagy kondér babgulyást is összehozott. Mert voltak itt a helyiek mellett vendégek is, főzők és kíváncsiak Hidasról, Nagydorogról, Tengelicről, Szedresről, Pálfáról és Paksról, de még a Duna túloldaláról, Kiskőrösről is.

A lelki egészségről *Bakay Péter* országos cigánymissziói referens gondoskodott. Mert a *Cigány ételek bemutatója* című rendezvény egyben missziói alkalom is volt. *„Nem csak kenyérrel él az ember”* – ezzel utasította el Jézus a kísértőt ott a pusztában, s ez a mondat volt a nap mottója is. Pontban a déli harangszóra megálltak az emberek és a fakanalak. S ott az udvaron –

BAKAY PÉTER FELVÉTELEI

ki állva, ki a bogrács mellett guggolva – hallgatták Isten igéjét. Arról, hogy kiki hányszor étkezik egy nap. Akinek jobban megy, az naponta háromszor, mások csak kétszer vagy egyszer. Mert fontos a testnek a táplálék. De vajon hányszor tápláljuk naponta a lelkünket? Mert az még inkább fontos kell legyen. Napjában egyszer legalább jut-e időnk, hogy Isten szavát olvassuk, hallgassuk, elmélyedjünk benne?

A közösen elfogyasztott-végigkóstolt ételek után a templom hűvösében cigány költők verseit hallgatták meg az egybegyűltek. A nagydorogi, Sárszentlőrinc-Uzdról elszármazott *Nyerges Istvánt – Major Róbert* vezetésével – az Esztrád Színház előadói követték dalokkal és mesékkel. Végül pedig újra a teleház udvarán élőzenére lehetett cigány táncot járni, gitárra, ceglédi kannára és éneklő torokra hangszerelve.

Hazajöve meséltem, merre jártam. „És volt sündisznó- vagy ürgepörkölt?” – kaptam szinte azonnal a kérdést. Igen, ebből is látszik, milyen nagy szükség van a falak kitartó döntögetésére… Belekóstolni a cigányok bográcsába, egy asztalhoz ülni velük – éppen erről szól. Mert megtisztelem és megbecsülöm a másikat azzal, ha megkóstolom a főztjét. Ha úgy tetszik, itt kezdődik a másság elfogadása. Meghívni másokat Isten nagy terített asztalához: ez pedig a misszió.

■ Lupták György
evangélikus lelkész (Kiskőrös)

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Elődök nyomában

Kedves otthonmaradottak!

Május utolsó napjaiban az aranyat érő csendes eső helyett zord idő, viharos szél és felhőszakadás kísérte úton érkeztünk Szabadkára. A város Szegedet idéző széles utcáival, hatalmas fákkal ölelt tereivel és szecessziós házaival fogadott bennünket. Ízelítőt kaptunk a városháza épületében, milyen légkör várta az 1910-es években az ügyeiket intéző polgárokat. A magyar népművészeti hagyományokkal ötvözött szecesszió az alkotók nagyszerű munkáját dicséri. *Kosztolányi* koptatta köveken sétálva felidézhettük a költő néhány verssorát a róla elnevezett iskola előtt nemrégiben felavatott szobránál.

Letérve a főútról keresztülutaztunk azokon a falvakon, ahol egykor a magyar és német lakosság osztozott és élt békességben egymással. Emlékezni megálltunk Torzsán (ma Savino Selo), az egykori iskola épülete előtt. Ezen a helyen született és élt gyermekkora egy részében *Ordass Lajos* evangélikus püspök. Az elénekelt *Erős vár a mi Istenünk* bizony régen hangzott fel ezen a vidéken!

FOTÓ: JÁNOSA ATTILA

Nándorfehérvár „ostroma”

Az esti órákban szállásadóink vártak bennünket. Székelykeve, a színtiszta magyar, bukovinai székely ősökkel megáldott falu pár napra befogadott minket. A Dani vendéglőben elfogyasztott vacsora után senkit sem kellett altatni…

Második napunk programját a nagy mennyiségű csapadék jelentősen átírta. Az árvízveszély miatt a kitűzött végcélt – Vaskaput és Herkulesfürdőt – nem tudtuk elérni. Az őseink által épített erős várak felkeresése azonban így sem maradt el. Szendrő vára, ahol a Duna már szélesen hömpölyög, majd Galambóc, amelynek alapjait már *Árpád* hadai is láthatták, megerősített bennünket abban, hogy voltak építők, akik hozzájárultak ahhoz, hogy támadáskor a katonaság védeni tudja hazánkat.

A hős elődöknek *Arany János Rozgonyiné* című versében is emléket állított: „Galambócot a Dunáról / Ostromolni kezdik; / Folyamon is, szárazon is / Egyre törik, vesztik. / Elől, elől Rozgonyival / Kedves élet-párja, / Hiv szerelme, szép Cicelle, / Szentgyörgyi leánya.”

De ne feledkezzünk meg arról, hogy közben a Kazán-szoros fenséges tájain jártunk. *Márai Sándor* szavaival: „Csodáld a természet végtelenségét, iparkodj összhangban élni jellemeddel és a természet erőivel, de ne szégyelld és ne is tagadd, hogy a legfenségesebb természeti színjáték is meglepő gyorsan elveszti számodra igazi érdekességét és vonzerejét, ha nincs közvetlen köze általad ismert emberek sorsához.”

A harmadik nap reggeli programja a székelykevei temető kopjafájánál indult, ahol azokra a székely elődökre gondoltunk, akik a madéfalvi veszedelem után erre a vidékre menekültek, letelepedtek, és megalapították ezt a községet. Az alapítók talán nem gondolták, hogy lesz idő, amikor ez lesz az egyetlen „magyar” közösség ezen a vidéken… Örültünk, hogy a szomszédos hertelendyfalvi református templom előtt a gyülekezet istentiszteletre váró tagjaival is válthattunk pár szót – természetesen magyarul.

Majdnem a déli órákban sikerült a nándorfehérvári várfalak között emlékezni. Néma főhajtás a nagy hadvezér hőstettét hirdető, jelentéktelen, alig észrevehető kőtábla előtt; rajta az írás legalább magyar. A mai belgrádiak az egykor Európát védő bástyák környékét kutyasétáltató hellyé és értéktelen tárgyak zsibvásárává tették. Nekünk, emlékezőknek a *Himnusz,* nemzeti imádságunk elénekelése maradt.

A zimonyi millenniumi tornyot már a délutáni napsütésben csodálhattuk meg, igaz, egyetlen magyar utalást sem találtunk rajta. (1896-ban hét hasonló emlékművet állítottak fel olyan helyeken, ahol a magyar történelem szempontjából fontos esemény történt: Munkácson, Nyitrán, Dévényben, Pannonhalmán, Zimonyban, Pusztaszeren, Brassóban.) Az emlékművek szinte mind megsemmisültek. Bár a munkácsi várban a turulmadarat 2008 márciusában helyreállították, a kivételt mégis a zimonyi jelenti, hiszen – noha megcsonkítva (turulmadár, a Hungária ülő szobor és a magyar címer nélkül), de – eredeti állapotában láthattuk.

Az este már a búcsúzással telt. Búcsú Székelykevétől, a családoktól, amelyeknél az éjszaki nyugalmat és a finom bőséges reggelit kaptuk, barátsággal, jó szívvel. Minden anyaországi látogató erősíti a megmaradást az itt élő „maroknyi székely” számára. Legyen kötelező feladat ezt a küldetést teljesíteni.

Hazautunkon Újvidéket érintettük. A város itt is a szecesszió szépségeit mutatta meg, a főtér épületeivel, a templommal. Ez a nap tartogatott számunkra még egy élményt: a Duna másik oldalán a régi Pétervárad megmaradt épületi között tekinthettünk az előttünk hömpölygő Dunára. Hazáig volt időnk újra átélni az együtt töltött napokat és hálát adni a hazaérkezésért.

Kedves otthonmaradottak! Nem szóltam a látvány mellett arról, hogy a délvidéki csodás tájak mellett minden reggel és este együtt énekeltünk és imádkoztunk *Jánosa Attila* lelkészünkkel, míg a napi látnivalókról *dr. Kőrös Erzsébet* „honvezetőtől” szereztünk maradandó tudást. A néhány „bevállalós” győri mellett szép számmal voltak a győrújbaráti, ménfőcsanaki, sőt a beledi gyülekezetből is, így az összetartozás élményével is gazdagodtunk.

Horváthné dr. Molnár Lívia *(Győr)*

Hibaigazítás. A múlt heti számunk 15. oldalán *Köszönet a munkatársképzésért* címmel közölt olvasói levél szerzője helyesen *Menyhárt Andrea* soproni olvasónk. A szerkesztőségünk által – a kéziratos levél elektronikus formába való átalakítása közben – elkövetett hibáért a levélíró és olvasóink elnézését kérjük. *(A szerk.)*

HÍREK, HIRDETÉSEK

Felhívás doktori képzésre való jelentkezésre

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Doktori Iskolája pótfelvételt hirdet a 2014/2015-ös tanévtől kezdődően PhD-képzésre. A kitöltött, aláírt jelentkezési lapot mellékleteivel együtt az EHE titkárságára kell eljuttatni 2014. augusztus 8-ai beérkezési határidővel: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.

További információkért forduljon az EHE titkárságához (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3., teologia@lutheran.hu, 1/469-1050), vagy látogassa meg a doktori iskola honlapját: *http://teol.lutheran.hu/index.php/hu/di/di-hirei*

A szabályzatok megtekinthetők a következő címen: *http://teol.lutheran.hu/index.php/hu/di/di-szabalyzatok/di-mukodesi-szabalyzat*

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

Hitmélyítő Fébé-konferencia

A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület az EKE (Evangélikusok Közössége az Evangéliumért) és a Fébé közös szervezésében augusztusban nyári hitmélyítő konferenciát rendez.

Helyszín: Piliscsaba, Béthel Evangélikus Missziói Otthon. Időpont: 2014. augusztus 21–24. Érkezés csütörtökön 15 órától, elutazás a vasárnapi ebéd után, kb. 13 órától. Részvételi díj: 3500 Ft/nap + (igény esetén) 500 Ft ágynemű-használati díj.

Jelentkezés: a Fébé-egyesület e-mail címén (febe.egyesulet@lutheran.hu), illetve a 20/500-4063-as egyházi flottás telefonszámon *Görög Zoltánné, Hajnalka* főnökasszonynál.

A hitmélyítő hétvége címe: *Uram, növeld a mi hitünket!* A részletes programról e-mailben lehet tájékoztatást kérni.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 6-ától július 13-áig

VASÁRNAP

6.00 / Bartók rádió
Vasárnapi újság
6.50 / Mária Rádió
Ökumenikus lapszemle
6.55 / Duna Tv
Világ-Nézet
8.00 / Civil Rádió – FM 88
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
10.04 / Kossuth rádió
Református istentisztelet közvetítése
10.05 / Duna Tv
Magyar klasszikusok új köntösben (irodalmi műsor)
23.15 / Mária Rádió
Mégis szeretni
Gyökössy Endre tanítása

HÉTFŐ

5.25 / M1
Hajnali gondolatok
7.40 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
15.10 / Duna World
Balatoni utazás (magyar ismeretterjesztő sorozat)
Ember és környezet
16.05 / Duna World
Református ifjúsági műsor
16.10 / Duna Tv
A világörökség kincsei
Tádzs Mahal, az örök szerelem emlékműve – India
19.00 / Pax Tv
Békesség hírnöke (baptista magazinműsor)
21.30 / Duna Tv
Elhallgatott történelem – Ha a kulák mozdulna (dokumentumfilm-sorozat)

KEDD

15.30 / Duna World
Élő egyház (vallási híradó)
17.05 / Duna Tv
Váratlan utazás (kanadai tévéfilmsorozat)
20.00 / Corvinus Rádió (Sopron)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
20.00 / Pax Tv
Kút (élő interaktív műsor)
Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész
21.35 / Duna World
Jelölöm magam (magyar dokumentumfilm)
23.15 / Duna Tv
Rideg Sándor: Indul a bakterház
A székesfehérvári Vörösmarty Színház előadása felvételről

SZERDA

5.25 / M1
Hajnali gondolatok
8.10 / Duna Tv
Duna anziksz (magyar ismeretterjesztő sorozat)
Kőbe vésett bécsi történelem
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…”
A református egyház félórája
15.50 / Duna World
Református magazin
19.35 / Duna World
Zegzugos történetek
Badacsony – Római út
20.50 / Duna World
MR2 Akusztik (koncertfilm)
Péterfy Bori & Love Band
23.55 / Duna Tv
Úz-völgyéből szeretettel (magyar dokumentumfilm)

CSÜTÖRTÖK

12.00 / Kossuth rádió
Déli harangszó a győrsági evangélikus templomból
14.30 / Duna Tv
Na végre, itt a nyár! (magyar tévéfilmsorozat)
18.30 / M1
Gasztroangyal
Busa, dió, mogyoró
21.35 / Duna Tv
Szép lányok, ne sírjatok! (magyar játékfilm, 1970) (80')
21.45 / M2
Gyilkos labda – A kerekes szék harcosai (amerikai dokumentumfilm)
22.05 / Duna World
Velünk élő Trianon (dokumentumfilm-sorozat)
22.30 / Pax Tv
Újra Afrikában (portréműsor)
23.10 / Duna Tv
MüpArt classic
Magyar mesterek

PÉNTEK

14.05 / Hír Tv
Zöldövezet (környezetvédelmi magazin)
14.50 / Duna World
Örökség (magyar dokumentumfilm)
17.00 / Pax Tv
Zsidónegyed és evangélikus diaszpóra
Pest vallásföldrajza a 19. század első felében
18.00 / Pax Tv
Balaton-felvidék – A templomépítő (ismeretterjesztő film)
18.10 / M2
Magyar népmesék (magyar rajzfilmsorozat)
22.15 / Duna World
Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)
22.50 / Duna Tv
Testvérek (amerikai játékfilm, 2009)

SZOMBAT

5.25 / Duna Tv
Élő népzene
Tündök zenekar
6.50 / Duna World
Balatoni nyár – Utánunk a vízözön! (magazinműsor)
7.45 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
8.10 / Duna Tv
Isten kezében
13.15 / Duna World
Magyar klasszikusok új köntösben (irodalmi műsor)
16.06 / Kossuth rádió
Jelenlét
Romák és a közélet
21.35 / Bartók rádió
A Liszt Ferenc kamarazenekar Schubert-műveket játszik
23.55 / Duna Tv
Kultikon +

VASÁRNAP

7.20 / Duna Tv
Isten kezében
Séta Prágában
7.45 / Duna Tv
Lyukasóra (irodalmi műsor)
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
10.04 / Kossuth rádió
Metodista istentisztelet a bükkszéki ifjúsági táborból
11.00 / Duna Tv
Református istentisztelet Sepsiszentgyörgyről
15.10 / Duna Tv
Szerelmes földrajz
„Élni, míg élünk”
21.40 / M1
Labdarúgó-vb 2014
Döntő
23.00 / Duna Tv
Kulisszatitok (magyar dokumentumfilm)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 6.)
Azután megformálta az Úristen az embert a föld porából, és élet leheletét lehelte orrába. Így lett az ember élőlénnyé. 1Móz 2,7 (ApCsel 17,25; Lk 15,1–3.11b–32; 1Tim 1,12–17; Zsolt 52) Az élet leheletét kaptuk a teremtő Istentől. Az ember a létező legnagyobb kiváltságban részesült! Nem ösztönlények vagyunk – de nem is Istenek! Mind a két véglet valóságosan leselkedik ránk: az ember hol lealacsonyodik, hol trónra ül, és imádtatja magát. Állatiasan viselkedik, vagy megveregeti saját vállát, és hőssé emeli önmagát. Embernek kellene lenni, aki nem önmagában létező, hanem teremtmény, Isten szeretetének és gondviselésének közegében felelősséggel, feladattal, küldetéssel megbízva. Nagy méltóság ez, éljünk ennek tudatában, ehhez méltóan!

Hétfő (július 7.)
Miután régen sokszor és sokféleképpen szólt Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk. Zsid 1,1–2 (Mik 1,2; Lk 5,27–32; Bír 16,4–22) „Új Bábelt élünk, a fogalmak pokoli zűrzavarát” – fakadt ki *Karinthy Frigyes.* Az ember összekuszál, összezavar, devalvál, elferdít – Isten igazságot, rendet, világosságot, átláthatóságot ad. Szava élet, az Ige, amely Krisztusban testté lett. Még mindig hangzik a hívó szó, Jézus még mindig, ezekben az utolsó időkben is magához hív – itt az idő, hogy meghalljuk szavát.

Kedd (július 8.)
Felebarátodat ne zsákmányold ki. 3Móz 19,13 (Róm 15,2; 2Móz 32,20–33,1; Bír 16,23–31) A bibliai szakasz a *Tízparancsolat* követelményeit tárgyalja. Az emberi közösségekben kezdettől fogva számtalan bűn, visszaélés, megkárosítás történik, s ez ellentétes Isten rendjével. A kizsákmányolás jelentése pedig – a nyilvánvaló értelmén túl – jóval tágabb, mint az anyagiak terén elkövetett vétség. Sokszor élünk vissza szavakkal, érzelmekkel, tettekkel családunk, szeretetteink kárára, önzők és szeretetlenek vagyunk. Mit is mond Jézus a *Hegyi beszédben? „Minden jó fa jó gyümölcsöt terem…”* Milyen a mi termésünk?

Szerda (július 9.)
Nevedhez méltóan dicsérnek a föld kerekségén, Istenünk. Zsolt 48,11 (Jel 19,1; Jn 5,1–16; Ruth 1,1–22) „Köszönöm, Uram, hogy tiszta a szemem, / S látom ragyogni arcodat. / Köszönöm, hogy erős a lelkem / S tudom harcolni harcodat. / Köszönöm, hogy tudlak szeretni, / Köszönöm, hogy hitem erős. / Köszönök mindent, mindent, Uram, / A sok tavaszt, lepkét, búzavirágot, / Köszönöm a dalt, életet, álmot.” Isten egyik legszebb hangú újkori zsoltárosa, a fiatalon – ötvenegy évesen – elment *Reményik Sándor* minden szépségben Istent látta, nevét nem szűnt meg dicsérni. Imádkozhatunk ma az ő szavaival – megtalálhatjuk a csend és a meghittség perceit, ha vágyakozunk rá.

Csütörtök (július 10.)
Mégis rájuk tekintett nyomorúságukban az Úr, meghallgatta esedezésüket. Visszaemlékezett a velük kötött szövetségre. Zsolt 106,44–45 (1Kor 10,13b; Mt 18,15–20; Ruth 2,1–23) Mindannyian ismerjük az özönvíz utáni szövetségkötés történetét és jelét, a szivárványívet. Visszaemlékezni ugyanakkor nekünk, embereknek kell igazán, ahogy Izráel fiai is visszaemlékeztek a megtett útra: bűneikre és Isten szabadítására. Nekünk kell a megerősítés, mi bizonytalanodunk el, mi bukunk el, mi felejtünk, nem Isten! Két fontos eseményre gondoljunk, amely meghatározza életünket. Keresztségünkre, amely szentség: benne Isten gyermekeként ölel magához. A másik a kereszt jele: a Golgotán értünk, bűneinkért meghalt Krisztusra emlékeztet, a bűnbocsánatra és az örök életre.

Péntek (július 11.)
Az Úr a mennyben állította fel trónját, királyi hatalmával mindenen uralkodik. Zsolt 103,19 (1Kor 15,24; Mt 27,3–10; Ruth 3,1–18) Világunkban az erő, a hatalom, a befolyás központi kérdés. Irtózatos harcok folynak érte. Naponta foglalkozik a média az uralkodóházak sarjainak életével, a díszletekkel, amelyek között „uralkodnak”. A királyi családok divatot teremtenek, szokásaikat az alattvalók igyekeznek lemásolni. De hogyan tekintünk mi az *egyetlen, igazi,* mindenekfelett létező Uralkodóra, akié a hatalom mennyen és földön? Örvendezünk neki? Félelemmel gondolunk rá? Tagadjuk? Elutasítjuk? Hogyan vallunk az ellentmondások, a háborúk, a fejekben lévő zavarok világában a királyok Királyáról?

Szombat (július 12.)
Kész a szívem, Istenem, arra, hogy énekeljek és zengedezzek lelkesen! Zsolt 108,2 (Kol 3,16; Róm 8,1–6; Ruth 4,1–22) Kész a szívünk a hálaadásra? A hétköznapok forgatagában, a megoldandó feladatok között lehajtott fejjel, gondterhelten rójuk köreinket – talán a vasárnapi istentisztelet idején tekintünk felfelé. Tanuljunk Dávidtól! Ő háborús és békés időkben egyaránt nagy őszinteséggel szólította meg Istent, mondta el neki kéréseit, adott neki hálát. Tárjuk ki a szívünket, engedjük, hogy a Lélek járjon át. Általa észre fogjuk venni, mennyi szép, jó, örömteli pillanat részesei vagyunk Isten jóságának köszönhetően. Megindulhat egy párbeszéd, melyben nem a panasz hangzik majd, hanem a hála. S ha másoknak is elmondjuk, miért lehetünk hálásak, akkor ezáltal a magunk kis misszióját is elvégezhetjük. A hálás lelkület – Isten bennünk végzett munkájaként – ránk és környezetünkre is áldást hoz.

■ Kőháti Dorottya

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line**: www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés**: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség**: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). **Főszerkesztő**: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő :** Szabó Dávid Károly. **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők**: dr. Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Prőhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1133130214272